

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA GRAD TUZLA

2017 – 2022

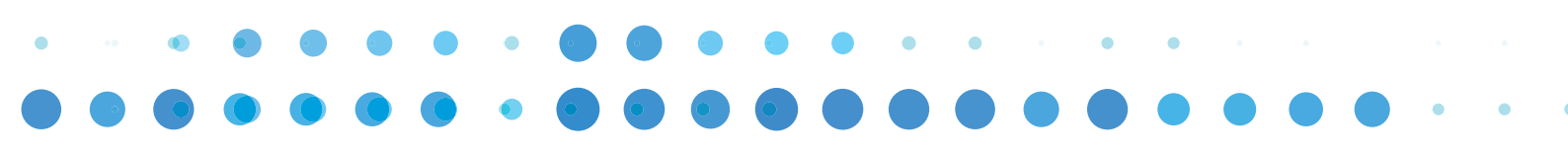

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA GRAD TUZLA

2017- 2022

Decembar, 2017.

Nosilac pripreme:

Grad Tuzla

Nosioci izrade:

Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica
Centar za ekologiju i energiju

Radna grupa za izradu Plana upravljanja otpadom za grad Tuzla

Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica:

Kemal Kurević
Alma Bubić
Nedim Naimkadić
Amir Razić

Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline:

Slavko Stjepić

Služba za budžet i finansije:

Suada Isaković

JKP "Komunalac" d.o.o. Tuzla:

Admir Bećirović
Edin Dizdarević

Zavod za urbanizam:

Aner Čanović
Selma Imamović

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona:

Goran Mišić

Centar za ekologiju i energiju:

Džemila Agić
Vanja Rizvić

REPIC
Renewable Energy &
Energy Efficiency
Promotion in
International
Cooperation

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. OSNOVNI PODACI O GRADU TUZLA I BROJU PROIZVOĐAČA OTPADA	7
2.1. Opće karakteristike područja Grada Tuzla	7
2.2. Odnos ruralnog i urbanog dijela Grada Tuzla i broj korisnika	8
3. PRAVNI OKVIR U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM	11
4. INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM	19
5. OBAVEZE GRADA KOJE PROIZILAZE IZ ZAKONSKE REGULATIVE	23
6. POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU GRADA TUZLA	27
6.1. Vrste i količine otpada na području Grada Tuzla	27
6.1.1. Vrste otpada koji nastaje na području Grada Tuzla	27
6.1.2. Količine i sastav otpada koji nastaje na području Grada Tuzla	27
6.1.3. Količine zelenog otpada sa javnih površina koji nastaje na području Grada Tuzla	28
6.1.4. Količine specijalnog otpada	28
6.2. Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada	28
6.2.1. Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada	28
6.2.2. Program odvoza i deponovanja komunalnog otpada na području Grada Tuzla	29
6.2.3. Program odvoza krupnog otpada	30
6.2.4. Građevinski i inertni otpad	31
6.2.5. Sakupljanje specijalnog otpada	32
6.3. Postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom	33
6.3.1. Gradska deponija "Desetine"	33
6.3.2. Postrojenje za selekciju komunalnog otpada	35
6.3.3. Selektivno odlaganje otpada	36
6.3.4. Centar za kompostiranje	37
6.3.5. Operateri i firme koje su uključene u selekciju otpada i recikliranje	38
6.4. Finansiranje sistema upravljanja otpadom	39
6.4.1. Plaćanje odvoza otpada i raspodjela sredstava	39
7. INFORMIRANJE JAVNOSTI	43
7.1. Javna svijest , edukacija i komunikacija s javnošću	43
8. TEMELJNA NAČELA I OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM	45
8.1. Temeljna načela upravljanja otpadom	45
8.2. Opći postupci upravljanja otpadom (prevencija, smanjenje nastajanja, recikliranje, obrada i finalno odlaganje)	45

9. ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI.....	49
9.1. Analiza problema i preporuke.....	49
9.1.1. Institucionalni i pravni aspekt.....	49
9.1.2. Infrastrukturni aspekt.....	49
9.1.3. Deponija i problemi na deponiji.....	50
9.1.4. Divlje deponije.....	50
9.1.5. Sortirnica otpada.....	51
9.1.6. Krađa sirovina.....	51
9.1.7. Cijena odvoza otpada.....	51
9.1.8. Pokrivenost odvozom otpada.....	51
9.1.9. Otpad za koji nije nadležan Grad Tuzla.....	52
9.1.10. Javna svijest i rad sa NVO i medijima.....	52
9.1.11. Rješavanje problema upravljanja otpadom u kolektivnim stambenim objektima u Gradu Tuzla.....	52
9.2. Zaključak.....	53
10. STRATEŠKI, OPERATIVNI CILJEVI I VREMENSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU GRADA TUZLA 2017-2022.....	57
10.1. Strateški i operativni ciljevi.....	57
11. AKCIONI PLAN.....	61
Program mjera sa finansijskim planom ulaganja i rokovima izvršavanja.....	61
12. MONITORING IMPLEMENTACIJE.....	67

1. UVOD

Planom upravljanja otpadom na području Grada Tuzla određuju se ciljevi upravljanja otpadom u skladu sa ukupnim privrednim, društvenim i kulturnim razvojem na tom području. To je provedbeni planski dokument kojim se definiraju uslovi neophodni za planiranje upravljanja otpadom na području Grada. Izrada Plana upravljanja otpadom je zakonska obaveza i na osnovu njega će se planirati aktivnosti i ulaganja sa ciljem pronalaženja najboljih opcija za upravljanje otpadom.

Planom se definiraju uslovi za održivi sistem upravljanja otpadom za period od 5 godina. Tokom realiziranja Plana mogu se vršiti određena prilagođavanja u skladu sa izmijenjenim uslovima uz uvažavanje vremenskih i ekonomskih ograničenja.

Plan daje pregled ekonomskih i investicijskih zahtjeva koji se postavljaju pred sektor upravljanja otpadom, te načine za finansiranje sistema upravljanja otpadom (sakupljanje, razdvajanje i tretman pojedinih vrsta otpada). Osim identificiranja vrsta i količina otpada, Plan upravljanja otpadom analizira i načine za njihovo upravljanje te predviđa potrebne kapacitete sistema za sakupljanje i tretman otpada.

Osnovni cilj izrade Plana upravljanja otpadom je pregled vrsta (tokova) otpada i opcija tretmana otpada. Osim pregleda vrsta i količina otpada, Plan upravljanja otpadom analizira i načine za njihovo upravljanje i predviđa potrebne kapacitete sistema za sakupljanje i tretman otpada.

Zakonu o upravljanju otpadom Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), kao i Plan upravljanja otpadom Tuzlanskog kantona (TK), su osnova za planiranje upravljanja otpadom na nivou Grada Tuzla. Plan upravljanja otpadom je usaglašen sa Federalnim planom upravljanja otpadom 2012-2017 i Strategijom upravljanja otpadom FBiH, koja je sastavni dio Strategije zaštite okoliša FBiH 2008-2018 i Planom upravljanja otpadom Tuzlanskog kantona 2015 – 2020. Iako primjena propisa i zahtjeva EU još nije obavezujuća, Plan upravljanja otpadom Grada Tuzla je najvećim dijelom usaglašen sa odgovarajućom legislativom EU, koja se odnosi na oblast upravljanja otpadom.

OSNOVNI PODACI O GRADU TUZLA I BROJU PROIZVOĐAČA OTPADA

2. OSNOVNI PODACI O GRADU TUZLA I BROJU PROIZVOĐAČA OTPADA

2.1. Opće karakteristike područja Grada Tuzla

Površina područja Grada Tuzla zauzima 302,35 km² ili 30235 ha. Nadmorska visina je 231 m/nm. Tuzla je sa sjeverozapada okružena planinskim vijencem Majevica (Medvednik 843 m²), a sa jugozapada planinama Ozren, Konjuh i Javornik.

Područje Tuzle svrstava se u periopanonsku oblast tj. kontaktnu zonu Dinarida Panonske nizije. Kotlinasto područje nalazi se na južnoj strani grebena Majevice i odvojenog grebena prema Obodnici. Sastoji se pretežno od dugih poprečnih potočnih dolina i kosa koje se završavaju u dolini rijeke Jale. Teren je blago nagnut prema jugu.

Susjedne općine Tuze su sa sjeverne i sjeveroistočne strane Srebrenik i Lopare, sa jugoistočne strane Kalesija, sa južne Živinice i sa zapadne strane Lukavac.

Osnovnu mrežu vodotoka čini rijeka Jala sa svojim pritokama, od kojih su najveće Solina i Joševica, te Požarnička rijeka, Grabov i Mramorski potok. Jala izvire na području Majevice, na lokalitetu Ravni Liještak, na nadmorskoj visini od 700 m. Ukupna dužina glavnog toka, od izvorišta do ušća u Spreču, iznosi 37 km.

Šire tuzlansko područje većim dijelom je izgrađeno od geološki mlađih sedimenata, značajnih s ekonomskog stanovišta (ugalj, kamena so, kvarcni pijesak i dr). Nastanak tuzlanskog bazena vezan je za više faza koje su se smjenjivale nakon mezozoika, a koje su za posljedicu imale stvaranje različitih uvjeta taloženja. U sadejstvu sa poliklimatskim karakteristikama nastale su raznolike i specifične sedimentne tvorevine.

Tuzla ima odlike umjereno kontinentalne klime. Određene specifičnosti izazvane su lokalnim reljefom, općim položajem u odnosu na dominantne regije u okolini (bosanski planinski centralni masiv s jedne, i Panonska nizija s druge strane), vazдушnim strujanjima tropskih i polarnih vazдушnih masa i ciklonskim aktivnostima. Generalne odlike klime odnose se na jasnu izraženost sva četiri godišnja doba, relativnu vlažnost i oblačnost, na maksimum padavina u toplijem dijelu godine i minimum padavina krajem zime.

Srednja godišnja temperatura u posljednjih pola vijeka je 10,1 °C. Najhladniji mjesec je januar, sa prosječnom temperaturom od 0,6 °C, a najtopliji juli sa 19,4 °C. U ovom nizu najviša temperatura je izmjerena u augustu 1971. i iznosila je +38,4 °C, a najniža od -25,8 °C u januaru 1963. Prosječan broj dana u godini s negativnim temperaturama, odnosno mrazom je 91, a godišnje ima 20 dana kada temperatura prelazi 30 °C. Sa temperaturom većom od 25 °C je 80 dana u godini.

Dnevni perioda s kišom je 135, s pljuskom 19, s grmljavinom 37, s pojavom magle 69, sa snijegom i sa snježnim pokrivačem 52 (maksimalna visina snježnog pokrivača izmjerena u februaru 1984. godine je bila 97 cm). Godišnje je prosječno 127 oblačnih i 63 vedra dana. Prosječna količina padavina iznosi 908,6 l/m², vlažnost zraka 79 %, a atmosferski pritisak 980,2 hPa.

Klimatski faktori su povoljni, jer ih karakterizira pretežna normalnost meteoroloških parametara, te manji uticaj temperaturnih inverzija.

2.2. Odnos ruralnog i urbanog dijela Grada Tuzla i broj korisnika

Područje Grada Tuzla zauzima površinu od 302,35 km², a sam urbani dio Grada zauzima površinu od 113,24 km² (11.324 ha).

Prostornim planom Grada Tuzla utvrđeno je 18 područja i to: urbano područje Tuzla- grad i 17 područja na ostalom prostoru, a to su: Avdibašići, Breške , Dokanj, Dragunja, Gornja Tuzla, Kiseljak, Kovačevo Selo, Lipnica, Lipnica Gornja, Ljepunice, Mramor Novi-Dobrnja-Ljepunice I, Ljubače, Obodnica Donja, Obodnica Gornja, Osoje, Pasci Gornji- Petrovice Donje i Požarnica.

Na ovom području se nalazi 40 mjesnih zajednica, a od toga urbano područje Grada Tuzla obuhvata 25 cjelovitih mjesnih zajednica. Procjenjuje se da 80 % stanovnika živi u urbanom dijelu grada.

Uslugom odvoza komunalnog otpada obuhvaćeno je svih 40 mjesnih zajednica. Prema evidenciji iz 2017. godine, uslugom odvoza komunalnog otpada obuhvaćeno je 40.248 domaćinstava i 2.044 privredna subjekta, ustanove i privredna lica.

PRAVNI OKVIR U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

3. PRAVNI OKVIR U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

Zakonski propisi koji se odnose na upravljanje otpadom predstavljaju jednu od najsloženijih oblasti zakonskih propisa za zaštitu okoliša, uslijed širokog niza uticaja koje otpad može imati na čovjeka i okoliš. Važećim zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom uveden je i osiguran okvir za savremeni sistem zakonskih propisa o upravljanju otpadom.

Pregled propisa koji uređuju upravljanje otpadom u FBiH, a koji su bitni i za izradu Plana upravljanja otpadom za Grad Tuzla su:

- Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH
- Zakon o upravljanju otpadom
- Strategija zaštite okoliša FBiH 2008-2018
- Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017
- Zakon o komunalnim djelatnostima
- Plan upravljanja otpadom TK 2015-2020
- Odluka o komunalnom redu
- Odluka o komunalnim djelatnostima
- LEAP TUZLA

Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

(„Službene novine FBiH“ broj 49/06 i 51/09)

Odredbama člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH propisano je da jedinica lokalne samouprave ima vlastite nadležnosti ustanovljene Ustavom i Zakonom i ima pravo baviti se svim pitanjima od lokalnog značaja koja nisu isključena iz njene nadležnosti, niti dodijeljena u nadležnost neke druge vlasti na osnovu Ustava i Zakona. Dalje je propisano da će jedinica lokalne samouprave biti samostalna u odlučivanju o pitanjima iz vlastitih nadležnosti, koje ne mogu biti ograničene ili uskraćene od federalnih ili kantonalnih vlasti, osim u slučajevima i u okvirima utvrđenim Ustavom i Zakonom, te da u vlastite nadležnosti jedinice lokalne samouprave posebno spada finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture u oblasti prikupljanja i odlaganja čvrstog otpada.

Zakon o upravljanju otpadom

(„Službene novine FBiH“ broj 33/03 i 72/09)

Zakon o upravljanju otpadom predstavlja pravni okvir za uspostavu sistema upravljanja svim vrstama otpada i istim se posebno uređuju: pojmovi, definicije i osnovna načela, kategorije, vrste i liste otpada, postupci upravljanja otpadom, načela upravljanja otpadom, planiranje upravljanja otpadom, podjela nadležnosti između federacije i kantona u upravljanju otpadom, izdavanje dozvola za aktivnosti tretmana i odlaganja otpada, odgovornost u upravljanju otpadom i postupanje u slučaju vangraničnog prometa otpada.

U članu 4. Zakona o upravljanju otpadom, otpad je definisan kao sve materije ili predmeti koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se traži da budu odloženi u skladu sa jednom ili više kategorija otpada, navedenoj u listi otpada i utvrđenoj u provedbenom propisu. Osnovna načela upravljanja otpadom, definirana članom 5. Zakona o upravljanju otpadom, su: prevencija - izbjegavanje nastajanja otpada ili smanjivanje količine i štetnosti nastalog otpada da bi se smanjio rizik po zdravlje ljudi i okoliš i da bi se izbjegla okolinska degradacija; mjere opreznosti ili sprečavanje opasnosti ili šteta po okoliš koju prouzrokuje otpad, preduzimanje mjera, čak i ako nije na raspolaganju potpuna naučna podloga; odgovornost proizvođača otpada koji je odgovoran za odabir najprihvatljivijeg okolinskog rješenja prema karakteristikama proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući životni ciklus proizvoda i

korištenje najadekvatnije raspoložive tehnologije; princip zagađivač plaća, odnosno proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana odlaganja otpada, uključujući i brigu nakon upotrebe i monitoring, proizvođač otpada je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacione mjere zbog šteta po okoliš koje je prouzrokovao ili će ih najvjerovatnije prouzrokovati; blizina- tretman ili odlaganje otpada treba se vršiti u najbližem adekvatnom postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir okolinsku i ekonomsku profitabilnost, regionalnost - razvoj tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se vršiti na način da pokriva potrebe regiona i omogućava samoodrživost izgrađenih objekata.

U planiranju upravljanja otpadom nadležni organi dužni su izraditi planove za upravljanje otpadom koji će obuhvatiti: vrstu, količinu i porijeklo otpada koji se proizvodi i koji se treba tretirati ili odložiti; ciljeve upravljanja otpadom; opće tehničke zahtjeve za upravljanje otpadom i uređaje unutar područja na kojima se nalaze; raspoloživ i podesan tretman, mjesta odlaganja i uređaje unutar određene teritorije; specijalne ugovore za tretman ili odlaganje otpada za veći broj općina; specijalne ugovore za pojedine vrste otpada, kao što je opasni otpad, tečni otpad i ambalažni otpad.

Zakon o upravljanju otpadom sadrži strateške ciljeve sa razrađenim prioritetima u upravljanju otpadom i pojedinim aktivnostima koje se trebaju preduzeti, listu mjera koje se trebaju preduzeti i procjenu troškova za izvršavanje zadataka u upravljanju otpadom.

Strategija zaštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine 2008-2018

Parlament FBiH je 26.10.2009. godine usvojio Strategiju zaštite okoliša FBiH za period 2008-2018, čiji sastavni dio čini Strategija upravljanja otpadom.

U dijelu strategije u kojem je obrađena oblast odlaganja otpada, jedna od predviđenih mjera je i sanacija i zatvaranje postojećih općinskih/ gradskih odlagališta i uspostavljanje sistema odvojenog prikupljanja komunalnog otpada u svim općinama/ gradovima na području FBiH.

Mjere koje proizilaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008-2018, a koje se odnose na općine i komunalna preduzeća, pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti (Tabela 1).

Tabela 1. Pregled ciljeva i indikatora iz Federalne strategije koji su mjerodavni za općine

	Opis cilja	Indikator
1.	Povećati broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem otpada	95% do 2018
2.	Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati područja na kojim su se nalazila	95% do 2018
3.	Prikupiti i reciklirati papir i karton	55% do 2018
4.	Prikupiti i reciklirati plastičnu ambalažu	15% do 2018
5.	Prikupiti i reciklirati metalni otpad	65% do 2018
6.	Prikupiti i reciklirati staklenu ambalažu	40% do 2018
7.	Odvojeno prikupiti biootpad iz vrtova i parkova	70% do 2018

U nastavku, u Tabeli 2. i Tabeli 3. se daju operativni ciljevi za komunalni otpad, a vezano za strateški cilj 1 i 2 iz prethodne tabele:

Tabela 2. Operativni ciljevi za komunalni otpad - Strateški cilj 1

	Operativni ciljevi (% od ukupnog broja)	2011	2014	2018
1.	Povećati broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem otpada	70	85	95
2.	Stvoriti uslove za sanitarno odlaganje kapaciteta za najmanje 5 godina odlaganja u svim regijama	100	-	-
3.	Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	50	80	95
4.	Sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta	5	100	-

Tabela 3. Operativni ciljevi za komunalni otpad - Strateški cilj 2

	Operativni ciljevi	2011	2014	2018
1.	Uspostaviti sistem odvojenog prikupljanja otpada u svim općinama FBiH (% od ukupnog broja općina)	30	60	95
2.	Prikupiti i reciklirati ambalažni otpad (% od ukupno proizvedene količine)	8	20	30
	Papir i karton	35	45	55
	Staklo	4	10	40
	Metal	55	60	65
	Plastika	3	6	15
3.	Odvojeno prikupiti biootpad iz vrtova i parkova	30	50	70
4.	Uspostaviti regionalne centre za upravljanje otpadom u svim regijama sa svim potrebnim sadržajima (% od ukupnog planiranog broja)	-	-	100

Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017

U skladu sa članom 6. Zakona o upravljanju otpadom, pripremljen je Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017 i usvojen Odlukom Vlade objavljenoj u "Službenim novinama FBiH" broj 4/12.

Federalni plan upravljanja otpadom čini provedbeni dokument Strategije upravljanja otpadom FBiH. Pregled mjera iz Akcionog plana koji podrazumijeva učešće općina je dat u Tabeli 4.

Tabela 4. Obaveze općina u skladu sa Federalnim planom upravljanja otpadom

Cilj: Smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integrirano upravljanje otpadom					
	Mjera	Rok izvršenja	Odgovornost	Iznos	Izvor sredstava
1.	Priprema programa povećanja broja stanovnika obuhvaćenih organiziranim prikupljanjem za svaku općinu FBiH sa procjenom sredstava	2012-2013	Općine	200.000	Općinski budžet
2.	Realizirati programe povećanja broja stanovnika obuhvaćenih organiziranim prikupljanjem	U skladu s operativnim ciljevima	Općine		EU, WB
3.	Sklopiti međuopćinske ugovore o zajedničkom osnivanju i korištenju budućeg RCUO i/ili CUO	2012	Općine		
4.	Pripremiti studije lokalizacije i izvodljivosti RCUO u čijem sastavu su odlagališta za pojedine regije, te studije lokalizacije i izvodljivosti PS/CUO. Upisati lokacije u prostornu dokumentaciju	2012-2013	Općine, kantonalna ministarstva	1.000.000	Općinski i kantonalni budžet, EU, EC, WB

5.	Izraditi općinske planove upravljanja otpadom i propise kojima se definiraju lokalne obaveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponiranja definiranog Kantonalnim planom	2013-2014	Općine	800.000	Općinski budžet
6.	Napraviti kratkoročni program uklanjanja nelegalnih odlagališta sa procjenom sredstava	2012	Općine	200.000	Općinski budžet
7.	Izraditi Planove aktivnosti za sanaciju općinskih deponija	2012	Općine	50.000 po planu	Općinski budžeti WB
8.	Sanirati i zatvoriti općinska odlagališta otpada	2017	Općine	250.000.000 po planu	Općinski, kantonalni i federalni budžet, Fond za zaštitu okoliša, EU, WB

Zakon o komunalnim djelatnostima

("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13)

Zakonom o komunalnim djelatnostima se određuju komunalne djelatnosti, načela, način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području Tuzlanskog kantona.

Pod komunalnim djelatnostima podrazumijeva se naročito: pružanje komunalnih usluga od interesa za fizička i pravna lica, te finansiranje građenja i održavanje objekata i uređaja komunalne infrastrukture kao cjelovitog sistema na području općina kao i kantona, kada je to propisano Zakonom. Obavljanje komunalnih djelatnosti određenih Zakonom obezbjeđuju općine. Općine su dužne posebnim propisima regulirati uslove i način organiziranja poslova u vršenju pojedinih komunalnih djelatnosti.

Odredbama člana 3, 5. i 6. propisano je da se pod komunalnim djelatnostima između ostalog smatra i odlaganje komunalnog otpada, te da odlaganje komunalnog otpada podrazumijeva obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima. Dalje je propisano da su komunalne djelatnosti od javnog društvenog interesa, iste se obavljaju kao javne službe, te da općine, odnosno gradovi, obezbjeđuju obavljanje komunalnih djelatnosti na način utvrđen odredbama člana 8. (javno preduzeće, ugovor o povjeravanju komunalnih poslova, ugovor o koncesiji)

Plan upravljanja otpadom Tuzlanskog kantona 2015-2020

Kantonalni plan upravljanja otpadom, kao odgovarajući regionalni razvojni program, ima za svrhu da pomaže u procjeni problema upravljanja otpadom, određivanju prioriteta i utvrđivanju aktivnosti u svrhu poboljšanja upravljanja otpadom na području TK. Prema tome, svrha izrade Plana upravljanja otpadom TK je unapređenje transparentnosti, efikasnosti i kvaliteta donošenja odluka po pitanju upravljanja otpadom, obučavanja kadrova potrebnih za rješavanje problema iz oblasti upravljanja otpadom, podjeli odgovornosti kantonalnih organa vlasti sa različitim interesnim grupama i sl, te služi kao efikasno sredstvo za identifikaciju stanja rješavanja problema upravljanja otpadom u TK.

Odluka o komunalnom redu

("Službeni glasnik Općine Tuzla" broj: 4/10, 9/10, 1/11 i 3/11i "Službeni glasnik Grada Tuzla" broj 11/15 i 9/16)

Odlukom o komunalnom redu se uređuje komunalni red i održavanje komunalnog reda u cilju uređivanja naselja, održavanja čistoće i čuvanja javnih površina, korištenje javnih površina, sakupljanje, odvoz i upravljanje sakupljenim komunalnim otpadom, uklanjanje snijega i leda te

uklanjanje protivpravno postavljenih predmeta na području općine Tuzla, kao i mjere za sprovođenje komunalnog reda i kaznene odredbe predviđene za povrede ponašanja utvrđene ovom Odlukom.

Prema odredbama Odluke o komunalnom redu, kućno smeće, po pravilu, razvrstava se na smeće koje se sastoji od otpadaka koji se mogu dalje korisno upotrijebiti (papir, staklo, željezo i slično) i ostalo kućno smeće. Otpaci koji se mogu korisno upotrijebiti, po pravilu, odlažu se u posebne spremnike prema oznakama na spremniku u koje je zabranjeno odlagati ostalo kućno smeće. Spremnici za posebne vrste otpada posebno se označavaju s jasno vidljivom oznakom za koju vrstu korisnog otpada su namijenjeni. O mjestima za odlaganje korisnog otpada, općinska služba nadležna za komunalne poslove, dužna je posebno izvijestiti građane.

Svi vlasnici, odnosno korisnici stambenih i poslovnih prostora, kao i privremeno zauzetih javnih površina, dužni su se uključiti u prikupljanje i odvoz smeća zaključivanjem ugovora sa davaocem komunalne usluge o pružanju usluga odvoza smeća i plaćati mjesečnu naknadu na ime korištenja ovih usluga pravnom ili fizičkom licu kome je povjereno vršenje ovih poslova. Pražnjenje spremnika se vrši prema programu odvoza JKP "Komunalac" d.o.o. Tuzla, odnosno drugog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza, koji se donosi do 15. januara tekuće godine i dostavlja službama za komunalne i inspeksijske poslove.

Kućno smeće se odlaže u posude za smeće, a Gradonačelnik može odrediti da se smeće odlaže i na drugi način, na području cijelog Grada ili samo u pojedinim dijelovima, o čemu će istovremeno donijeti i odgovarajući pravilnik kojim će se regulisati način i uslovi, kao i područje na kojem će se vršiti odvoz smeća na drugi način. Na posudi za smeće mora biti oznaka korisnika i vlasnika posude i znak zabrane parkiranja vozila ispred posude, koji se postavlja na posudi za smeće i koje postavlja javno komunalno preduzeće koje vrši odvoz smeća. Zgrade u kojima se kućno smeće odlaže u posude za smeće, moraju imati određeni prostor ili mjesto za smještaj posuda, kao i dovoljan broj posuda. Broj i tip posuda za smeće određuje javno komunalno preduzeće, ili pravno ili fizičko lice kome je povjereno vršenje ovih poslova, uz saglasnost Gradonačelnika.

Posude za smeće održava javno komunalno preduzeće, odnosno pravno ili fizičko lice kome je povjereno vršenje ovih poslova. Poslovni prostori moraju biti snabdjeveni posudama za smeće čiji broj i tip određuje javno komunalno preduzeće, odnosno pravno ili fizičko lice kome je povjereno vršenje ovih poslova, a uz saglasnost nadležne gradske službe za komunalne poslove. Za sve postojeće, kao i novosagrađene stambene i poslovne objekte i novootvorene poslovne prostore, posude za smeće nabavlja investitor, odnosno korisnik stambenog ili poslovnog prostora. Novootvorenim poslovnim prostorima, u smislu Odluke, smatraju se poslovni prostori za koje prijašnji investitori, odnosno korisnici, nisu nabavili posude za smeće. Korisnici usluga odvoza smeća u individualnim stambenim objektima, dužni su nabaviti posude za smeće, čiju vrstu i tip određuje JKP „Komunalac“ d.o.o. Tuzla i iste držati u svom privatnom posjedu (dvorištu) na kapiji. Korisnici posuda za smeće u individualnim stambenim objektima, dužni su iste prati, dezinficirati i dezinsektirati najmanje dva puta godišnje, te ih održavati u ispravnom stanju. Obavezu održavanja posuda u kolektivnim stambenim zgradama vrši pravno ili fizičko lice kome je povjereno vršenje poslova odvoza smeća, kao i poslove dezinfekcije i dezinsekcije istih.

Mjesto za smještaj posuda za kućno smeće određuje gradska služba nadležna za komunalne poslove na prijedlog javnog komunalnog preduzeća, odnosno drugog pravnog ili fizičkog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza smeća, a po pribavljenom mišljenju gradske službe nadležne za prostorno uređenje.

Prilikom odlaganja kućnog smeća korisnik usluge je dužan ambalažni otpad (kartonske kutije i slično) usitniti. Ambalažni otpad korisnici poslovnih prostorija u kojima obavljaju poslovnu djelatnost, dužni

su odlagati na posebna mjesta koja odredi pravno ili fizičko lice kome je povjeren posao odvoza smeća. Ovo lice je dužno da sakuplja ambalažni otpad i posebno ga skladišti.

Zabranjeno je svako prebiranje i prekopavanje po smeću te vađenje istog iz posuda za smeće, spaljivanje bilo koje vrste smeća i krupnog otpada na otvorenom prostoru. Također je zabranjeno neovlašteno prebirati ili razgrtati otpad i smeće, niti se otpad i smeće smiju odvoziti s deponije.

Potencijalno zarazni, ili kontaminirani materijali i biološki otpad i drugi otpaci u preduzećima za koje je posebnim propisom određen način uništavanja odnosno uklanjanja, uništavaju se, odnosno uklanjaju, po postupku koji zadovoljava propisane sanitarno-higijenske uvjete i na način kojim se izbjegava zagađivanje okoline. Preduzeća - proizvođači otpadaka koje ne uklanja javno komunalno preduzeće, odnosno pravno ili fizičko lice kome je povjereno vršenje odvoza smeća, a za koje nije određen način uništavanja, odnosno uklanjanja, posebnim propisom, dužni su sami da ih uništavaju odnosno uklanjaju, na način kojim se izbjegava zagađivanje okoline.

Odluka o komunalnim djelatnostima

(„Službeni glasnik Općine Tuzla“ broj 9/07, 11/11, 4/13 i 2/14, i „Službeni glasnik Grada Tuzla“ broj 3/16 i 2/17)

Odlukom o komunalnim djelatnostima regulira se odlaganje komunalnog otpada, obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima.

Također, Odlukom o komunalnim djelatnostima Grad Tuzla povjerava JKP “Komunalac” d.o.o. Tuzla obavljanje sljedećih komunalnih djelatnosti:

- održavanja čistoće-čišćenje i pranje javnih površina, uklanjanje snijega i poledice sa javnih površina, sakupljanje i odvoz komunalnog otpada na uređene pretovarne stanice ili sanitarne deponije,
- poslovi odlaganja komunalnog otpada - obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima,
- poslovi održavanja javnih površina – održavanje javnih prometnih površina, pješačkih staza i pješačkih zona van zelenih površina (pješačkih staza i pješačkih zona unutar zelenih površina), hortikultura, urbanog mobilijara (javnih satova, javnih česmi, fontana i javnih nužnika), spomen parkova, dječijih igrališta, parkovskog mobilijara, žardinjera, rekreativno-zabavnog centra i zoo vrtova,
- obavljanje kafilerijskih poslova - poslove uklanjanja pasa lualica, eutanazija i neškodljivo uklanjanje životinjskih leševa sa javnih površina.

LEAP TUZLA

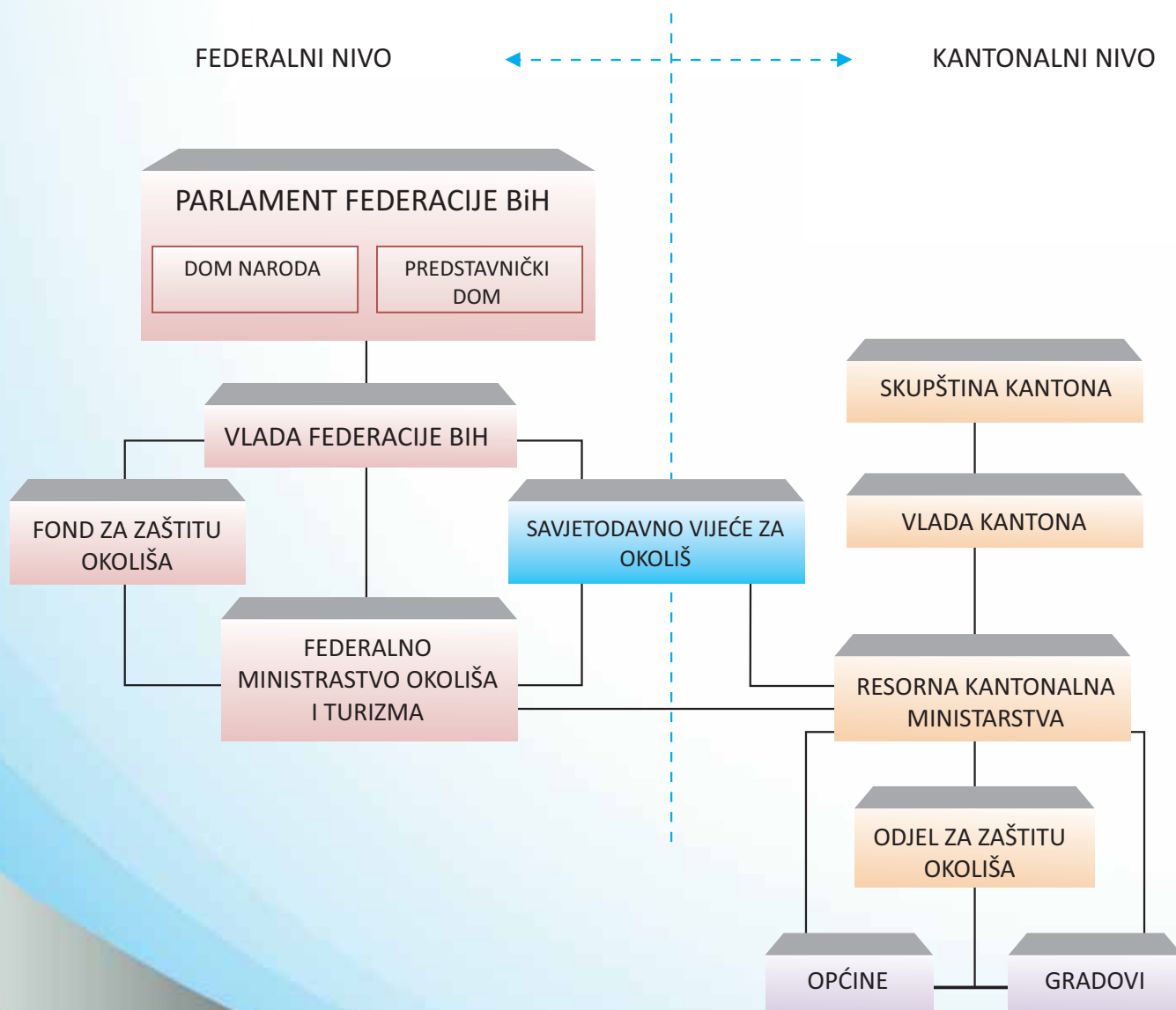
Temeljem postojećih podataka i informacija koje su bile u određenim područjima manjkave, ali još uvijek dovoljne za ocjenu stanja, LEAP je prepoznao glavne probleme okoliša Grada Tuzla. Vizija Lokalnog akcionog plana zaštite okoliša je postizanje zdrave, napredne, otvorene i okolinski efikasne ekonomije koja omogućava ugodan život i zadovoljenje potreba na održiv način, tako da njezini građani budu senzibilizirani s prirodnim sistemom koji ga podržava.

Strateški i operativni ciljevi za Grad Tuzla, utvrđeni LEAP- om koji je usvojen 2006. godine, za period od 20 godina su:

1. Izraditi Plan za integralno upravljanje komunalnim otpadom
2. Izraditi Plan za zbrinjavanje tehnološkog i opasnog otpada
3. Proširiti područja organizovanog sakupljanja otpada
4. Sanirati i eliminirati divlja odlagališta
5. Proširiti projekte selektivnog sakupljanja i reciklaže otpada
6. Jačati tehničke i kadrovske kapacitete preduzeća za komunalni otpad
7. Dugoročni program izgradnje cjelovitog sistema upravljanja komunalnim, tehnološkim i opasnim otpadom

OSTALI RELEVANTNI PROPISI IZ OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

- Pravilnik o kategorijama otpada sa listama
(„Službene novine FBiH“ broj 09/05)
- Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom
(„Službene novine FBiH“ broj 77/08)
- Pravilnik o životinjskom otpadu i drugim neopasnim materijalima prirodnog porijekla koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe
(„Službene novine FBiH“ broj 08/08)
- Pravilnik o uslovima za rad postrojenja za spaljivanje otpada
(„Službene novine FBiH“ broj 12/05)

INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM

4. INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM

Mirovni sporazum za BiH, nazvan Opći okvirni mirovni sporazum, sadrži Aneks 4, Ustava države BiH. U skladu sa Ustavom, BiH se sastoji od dva entiteta: FBiH (Federacije BiH) i RS (Republike Srpske). Arbitražnom odlukom o Brčkom, naknadno je ustanovljen BD (Brčko distrikt), teritorijalno administrativna jedinica koja je izvan sastava entiteta.

FBiH je složen entitet, te je administrativno podjeljena na deset kantona, koji se sastoje od općina i gradova kao jedinica lokalne samouprave. Svaki kanton ima svoj vlastiti Ustav, zakone, parlament i vladu. U RS-u je administrativna vlast podijeljena između republike i opština.

Pitanja okoliša se ne nalaze u samom Ustavu, međutim na osnovu člana III. 3 (c) „funkcije i ovlasti, koje po ovom Ustavu nisu izričito dodijeljene institucijama BiH, pripadaju entitetima“. Budući da na državnom nivou ne postoji tijelo u čijoj su nadležnosti okolišna pitanja, okolišna pitanja su u nadležnosti entiteta, tj. entiteti uređuju politiku zaštite okoliša i donose odgovarajuće propise.

Prema članu III. 2 (c) Aneksa 4 Dejtonskog sporazuma (Ustava BiH) entiteti će osigurati sigurnu i zaštićenu sredinu za sve osobe u svojim jurisdikcijama, održavanjem agencije za provođenje građanskog prava koje će funkcionirati u skladu sa međunarodno priznatim standardima, uz poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda na koje je ukazano u članu II, ali i poduzimajući ostale mjere u skladu sa potrebama.

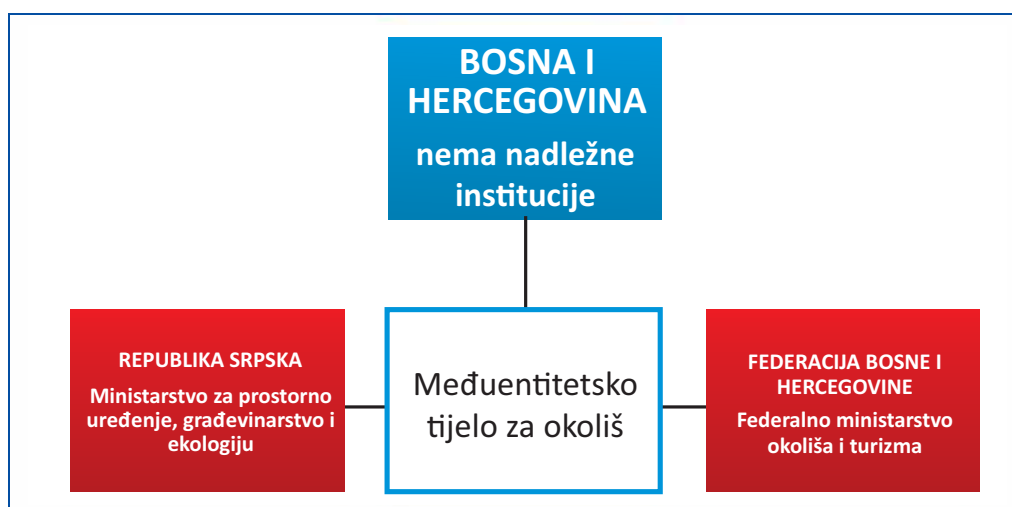
U skladu sa gore navedenim, pitanja zaštite okoliša su u nadležnosti konstitutivnih entitetskih vlada, specifično entitetskih ministarstava nadležnih za zaštitu okoliša (Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FMOiT) i Ministarstva prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije RS (MPUGiERS). Okolišna pitanja na nivou BD su u nadležnosti Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinsko-pravne odnose u Vladi BD.

Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH” broj: 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09) propisano je, u skladu sa članom 9. nadležnost Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO) za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH a koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordiniranja djelatnosti i usklađivanja planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u domenu zaštite okoline, razvoja i korištenja prirodnih resursa. Međunarodni sporazumi i konvencije u oblasti zaštite okoliša su u nadležnosti državnog Vijeća ministara, odnosno navedenog Ministarstva i njegovog Sektora za prirodne resurse, energetiku i zaštitu okoline.

Saradnja i koordinacija između dva entiteta, FBiH i RS, vezana za pitanja okoliša u BiH, je ostvarena jednim dijelom i uspostavljanjem Međuentitetskog tijela za okoliš, koje se sastoji od osam članova, od kojih su četiri člana imenovana od strane Vlade FBiH, a četiri od strane Vlade RS. Glavne funkcije međuentitetskog tijela za okoliš su (Član 113. Zakon o zaštiti okoliša „Službene novine FBiH” broj: 03/33 i 38/09“):

- Pitanja međunarodnih sporazuma i programa iz oblasti okoliša;
- Saradnje sa međunarodnim organizacijama i drugim zemljama;
- Koordiniranje monitoringa provedbe standarda i procedura za okoliš;
- Davanja preporuka za uspostavljanje usaglašenih standarda kvaliteta okoliša na nivou entiteta;
- Koordiniranje entitetskih akcionih planova i drugih programa i planova iz oblasti okoliša;
- Koordiniranje monitoringa i sistema za informiranje i
- Prikupljanje i razmjena informacija.

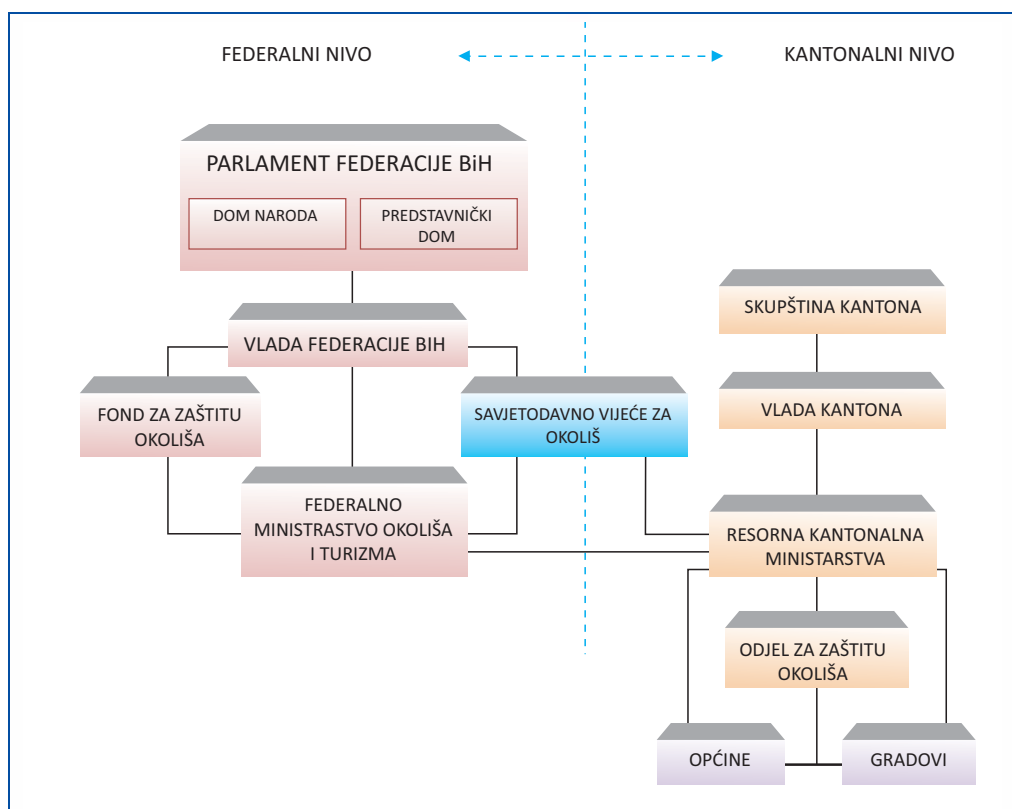
Međuentitetsko tijelo se bavi pitanjima iz oblasti okoliša koja zahtjevaju usaglašeni pristup entiteta.

Organizacija državne uprave u oblasti upravljanja otpadom

Općeniti gledano, okolišna administracija FBiH ima izrazito kompleksnu institucionalnu strukturu, uzevši u obzir da postoje tri administrativna nivoa (federalni, kantonalni i općinski). Okolišne administracije na svim nivoima imaju zakonski definisane mandate kojima regulišu vlastite nadležnosti i funkcije.

Djelatnosti koje regulišu otpad su u nadležnosti Federalnog ministarstva okoliša i turizma (FMOIT), resornih ministarstava kantona, a dio poslova je u nadležnosti jedinica lokalne samouprave (gradova i općina).

Tijela nadležna za upravljanje otpadom u FBiH

Institucionalni okvir sistema upravljanja otpadom u skladu sa važećim zakonodavstvom je prikazan u tabeli ispod.

Tabela 5: *Institucije koje imaju nadležnost vezane za otpad*

Naziv institucije/subjekta	Nadležnosti vezane za otpad
Parlament FBiH	Donosi zakone na federalnom nivou i Federalnu strategiju zaštite okoliša
Vlada FBiH	Donosi Federalni plan upravljanja otpadom (2012-2017) i Uredbe te preko Federalnog ministarstva okoliša i turizma koordinira sve djelatnosti upravljanja otpadom
Fond za zaštitu okoliša	Sufinansira planove, programe, projekte i slične aktivnosti relevantne za djelovanje sistema upravljanja otpadom
Savjetodavno vijeće za okoliš	Ima konsultativnu i savjetodavnu ulogu, te predlaže nadležna kantonalna ministarstva za zaštitu okoliša. Članove Savjetodavnog vijeća imenuje Vlada FBiH
Skupština kantona	Donosi Plan upravljanja otpadom, te zakone na kantonalnom nivou
Vlada kantona	Preko resornog ministarstva koordinira sve djelatnosti upravljanja otpadom na području kantona
Gradovi i općine	Vode brigu o upravljanju komunalnim otpadom
Drugi sudionici	Proizvođači otpada, uvoznici proizvoda i otpada, preduzeća nadležna za upravljanje otpadom, konsultantska preduzeća, stručne institucije i organizacije, te relevantna udruženja

GRAD
TUZLA

OBAVEZE GRADA
KOJE PROIZILAZE IZ ZAKONSKE
REGULATIVE

5. OBAVEZE GRADA KOJE PROIZILAZE IZ ZAKONSKE REGULATIVE

Odredbama člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH propisana je nadležnost jedinice lokalne samouprave, a samim tim i obaveza finansiranja i unapređenja djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture, između ostalog u oblasti prikupljanja i odlaganja čvrstog otpada.

Kada su u pitanju odredbe člana 6. Zakona o upravljanju otpadom, istima je propisana obaveza nadležnih organa u upravljanju otpadom - izrada planova za upravljanje otpadom, čiji je sadržaj taksativno definisan odredbama pomenutog člana Zakona.

Strategija zaštite okoliša FBiH 2008-2018 predviđa, između ostalog, mjeru sanacije i zatvaranja postojećih općinskih/ gradskih odlagališta i uspostavljanja sistema odvojenog prikupljanja komunalnog otpada u svim općinama/ gradovima na području FBiH. U okviru predviđenih mjera utvrđuje se i obaveza donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje novih načina prikupljanja i odlaganja, povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti, kao i druge obaveze, kako je prezentovano u okviru poglavlja Pravni okvir u oblasti upravljanja otpadom (Tabele 1, 2. i 3).

Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017 sadrži jasno definisane obaveze jedinica lokalne samouprave, sa preciziranim rokovima izvršenja i iznosima sredstava potrebnih za realizaciju pojedinačnih mjera, kako je prezentovano u Pregledu mjera iz Akcionog plana u okviru poglavlja Pravni okvir u upravljanju otpadom (Tabela 4).

Zakon o otpadu je odredbama člana 16. i 50. propisao obavezu jedinica lokalne samouprave osiguranja provođenja mjera za postupanje sa komunalnim otpadom, kao i obavezu osiguranja dijela finansijskih sredstava za izgradnju odlagališta komunalnog otpada.

Zakonom o komunalnim djelatnostima propisana je obaveza jedinica lokalne samouprave obezbjeđenja obavljanja komunalnih djelatnosti određenih zakonom, putem javnog preduzeća, ugovora o povjeravanju komunalnih poslova i ugovora o koncesiji, kao i obaveza posebnim propisima regulisanja uslova i načina organiziranja poslova u vršenju pojedinih komunalnih djelatnosti, koje se obaveze odnose između ostalog i na komunalnu djelatnost odlaganje komunalnog otpada.

Odlukom o komunalnom redu, u okviru dijela iste u kojem se uređuje sakupljanje, odvoz i upravljanje sa sakupljenim komunalnim otpadom, propisane su sljedeće obaveze Grada Tuzla:

- obaveza posebnog izvještavanja građana o mjestima za odlaganje korisnog otpada,
- obaveza pražnjenja spremnika za odlaganje otpada prema programu odvoza Javnog komunalnog preduzeća "Komunalac" d.o.o. Tuzla (u daljem tekstu JKP Komunalac), odnosno drugog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza, koji se donosi do 15. januara tekuće godine i dostavlja nadležnim gradskim službama,
- obaveza određivanja broja i tipa posuda za smeće, odnosno obavezu davanja saglasnosti na akt JKP Komunalac, odnosno drugog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza kojim se uređuje predmetno pitanje,
- obaveza putem JKP Komunalac, odnosno drugog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza, održavanja posuda u kolektivnim stambenim zgradama,
- obaveza određivanja mjesta za smještaj posuda za kućno smeće, na prijedlog JKP Komunalac, odnosno drugog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza.

Odlukom o komunalnim djelatnostima utvrđena je obaveza Grada Tuzla vršenja nadzora nad provođenjem odredbi Odluke o komunalnim djelatnostima, uključujući inspekcijski nadzor iz oblasti komunalnih djelatnosti, sve uvažavajući činjenicu da se Odlukom o komunalnim djelatnostima JKP Komunalac povjerava obavljanje između ostalih komunalnih djelatnosti sakupljanja i odvoza komunalnog otpada na uređene pretovarne stanice ili sanitarne deponije, odlaganje komunalnog otpada-obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima.

Na kraju, kada su u pitanju obaveze Grada Tuzla koje proizilaze iz zakonske regulative, te iz drugih propisa i dokumenata prostorno-planske i strateške prirode, bitno je istaći i značaj ciljeva Grada Tuzla utvrđenih LEAP- om, koji je 2006. godine usvojen za period od 20 godina, koji se navode u okviru poglavlja Pravni okvir u oblasti upravljanja otpadom.

POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU GRADA TUZLA

6. POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU GRADA TUZLA

6.1. Vrste i količine otpada na području Grada Tuzla

6.1.1. Vrste otpada koji nastaje na području Grada Tuzla

Komunalni otpad sa teritorije Grada Tuzla čine otpad iz domaćinstava, ustanova, ugostiteljstva, zanatstva i trgovine, saobraćaja, javnih gradskih površina kao i otpad sličan komunalnom iz industrijskih preduzeća kao što je prehrambena industrija locirana u gradskoj zoni Tuzle. U gradskim naseljima, najveći proizvođači otpada su domaćinstva i javne gradske površine, odnosno otpad koji se sakuplja sa ulica, trgova, pijaca, parkova i slično.

Otpad, koji se sakupi, u sebi sadrži velike količine sekundarnih sirovina koje se mogu koristiti u procesu reciklaže ili kao gorivo. To su sve vrste metala i legura, papira i kartona, plastike, stakla, gume, drveta, tekstila, otpaci biljnog porijekla i slično.

Otpad iz bolnica i ambulanti, uginule životinje, industrijski opasni otpad, hemijski otpad, elektronski i elektronički otpad i sl. moraju imati poseban tretman i za njihovo zbrinjavanje nije nadležna lokalna zajednica.

Na sanitarnoj deponiji nije dozvoljeno paljenje i gorenje čvrstog otpada, kao ni odlaganje zapaljivog, radioaktivnog ili specijalnog otpada.

6.1.2. Količine i sastav otpada koji nastaje na području Grada Tuzla

U Gradu Tuzla, sa gradskim i prigradskim naseljima, živi oko 125.000 stanovnika, što čini oko 42.000 domaćinstava. Od toga, 18.000 domaćinstava živi u kolektivnim stambenim objektima, a oko 26.000 u individualnim stambenim objektima. Grad Tuzla je podjeljen na 40 mjesnih zajednica, a uslugom redovnog odvoza komunalnog otpada su obuhvaćene sve mjesne zajednice. Prema evidenciji, uslugom odvoza komunalnog otpada trenutno je obuhvaćeno 40.248 domaćinstava i 2.044 privredna subjekta, ustanove i privredna lica. Može se zaključiti da ima manje od 2.000 domaćinstava na području cijelog Grada koja nisu obuhvaćena redovnim odvozom otpada.

Količine otpada su u porastu. Ukupne količine otpada u Tuzli 1999. godini su iznosile 105.000 m³. Od tada je došlo do povećanja količine otpada i trenutno se u Gradu Tuzla dnevno preuzme između 350 - 400 m³ ili oko 130.000 m³ godišnje.

Na osnovu analiza i mjerenja zaprimljenih količina komunalnog otpada prikupljenog iz Grada Tuzla, može se reći da se sa područja Grada u prosjeku sedmično preuzima oko 650 t komunalnog otpada za period proljeće/ ljeto, dok se u sezoni jesen/ zima preuzima oko 750 t sedmično. Ova razlika je posljedica velike količine pepela i šljake u komunalnom otpadu tokom sezone loženja i povećan sadržaj količine vlage u zimskom periodu. Godišnje količine komunalnog otpada iznose oko 36.000 t.

Na osnovu analize komunalnog otpada prikupljenog u Gradu Tuzla, utvrđen je sastav komunalnog otpada koji je prikazan u narednoj tabeli.

Tabela 6: Sastav komunalnog otpada

Vrsta otpada	Organski otpad	Papirana ambalaža	Plastika	Guma	Tekstil	Metali	Ostalo (pepeo i dr.)
Težinski %	55,60 %	10,80 %	12,70 %	0,20 %	3,40 %	2,00 %	15,30 %

6.1.3. Količine zelenog otpada sa javnih površina koji nastaje na području Grada Tuzla

JKP Komunalac vrši održavanje zelenih površina na kojima se stvara oko 4.480 m³ zelenog otpada godišnje (trave, lišća i granja od orezivanja drveća, žive ograde, ukrasnog grmlja i slično). Oko 800 m³ otpadnog voća i povrća nastaje na tržnicama i velikim tržnim centrima. Ako se posmatra ukupna godišnja količina otpada od 36.000 t i procenat organskog otpada od 55,60 % dobijemo da se u Tuzli u toku jedne godine na deponiju odložimo oko 20.000 t organskog otpada. Zbog nepostojanja kompostane, sav organski otpad se sa ostalim miješanim otpadom odlaže na deponiju.

6.1.4. Količine specijalnog otpada

Sve vrste specijalnog otpada u Gradu Tuzla se stvaraju, ali se ne znaju njegove tačne količine. U ovu vrstu otpada spadaju: opasni otpad iz domaćinstava, medicinski otpad, otpad životinjskog porijekla, električni i elektronički otpad, otpadna ulja i drugi zauljeni otpad, stara vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, krupni otpad, građevinski i inertni otpad, otpadni mulj iz uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i otpad iz poljoprivrede i šumarstva.

6.2. Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

Upravljanje komunalnim otpadom na području Grada Tuzla je u nadležnosti JKP Komunalac. Njegove osnovne djelatnosti predstavljaju poslovi na: prikupljanju i transportu komunalnog otpada, održavanju zelenih površina, održavanju higijene javno-prometnih površina, čišćenju i uređivanju vodotoka, zimskom održavanju javno-prometnih površina, izgradnji i održavanju zelenih površina i upravljanju čvrstim otpadom na deponiji Desetine.

Održavanje gradske čistoće je u Tuzli uveo Gradski narodni odbor još 29.12.1948. godine, kada je osnovano preduzeće za održavanje čistoće pod nazivom "Čistoća". Današnji JKP Komunalac je nastao iz Komunalne radne organizacije "Kompred" odlukom Skupštine opštine Tuzla 28.12.1989. godine.

6.2.1. Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Osnovna djelatnost JKP Komunalac je prikupljanje, transport i deponovanje komunalnog otpada na području Grada Tuzla. Uslugom odvoza komunalnog otpada obuhvaćeno je u 40 mjesnih zajednica u Gradu Tuzla 40.248 domaćinstava i 2.044 privredna subjekta i ustanove.

U okviru radne jedinice odvoza otpada JKP Komunalac, u 2016. godini su radila 53 radnika. Radnici su svoje poslove obavljali radnim danom, subotom, nedeljom, državnim i vjerskim praznicima, kao i povremenim radom u drugoj smjeni, a raspoloživi kapaciteti su iskorišteni 100 %.

Na području Grada locirano je 1.600 kontejnera od 1,1m³. Pored ovih posuda, odvoz otpada se vrši i putem velikih otvorenih kontejnera od 7 i 5m³. Program odvoza otpada određuje se prema planu i programu koji odobrava Grad Tuzla. U narednoj tabeli su prikazana vozila koja su bila na raspolaganju za odvoz otpada u 2016. godini.

Tabela 7: Vozila u organizacionoj jedinici za odvoz otpada

Radna jedinica	Naziv vozila	komad
Odvoz otpada	Autopodizač MAN za kontejnere	4
	Autosmečar DAF	13
	Autosmečar Scania	4
	Autosmečar Rotopres	1
	Autosmečar MAN	1
	Utovarivač RL 50 sa viljuškarom	1
	Teretno vozilo Citroen Berlingo	1

6.2.2. Program odvoza i deponovanja komunalnog otpada na području Grada Tuzla

Odvoz se vrši 2 do 3 puta nedeljno pomoću specijalnih vozila autosmečara za utovar otpada iz tipiziranih posuda kontejnera, zapremine 1,1m³, raspoređenih po urbanom dijelu grada, te kanti iz individualnih stambenih objekata u visinskim zonama i okolnim mjesnim zajednicama Grada Tuzla. Pored urbanog dijela grada, određeni broj tipiziranih posuda od 1,1m³ je u prošlom periodu postavljen i po rubnim mjesnim zajednicama, kao i visinskim zonama u gradu.

U cilju humaniziranja rada radnika na utovaru otpada i primjene Plana upravljanja otpadom, u narednom periodu se mora iznaći mogućnost nabavke tipiziranih kanti za individualne stambene objekte, koje će se moći prazniti uz pomoć odgovarajuće mehanizacije. Trenutno na području Grada Tuzla, JKP Komunalac ima postavljenih oko 1.600 kontejnera zapremine 1,1 m³.

Vlasnici individualnih stambenih objekata ili oni koji imaju ugovor o stanovanju u istim, moraju obezbijediti posude za otpad koje su u njihovom vlasništvu, a njihova obaveza je da svoje posude iznesu do saobraćajnice u dane i vrijeme odvoza (minimalno jednom sedmično), a poslje pražnjenja iste vrate u svoja dvorišta.

Pored kamiona, za transportu komunalnog otpada se koriste i specijalna vozila podizači za transport kontejnera zapremine 5 i 7 m³. Oni se uglavnom koriste za odvoz komunalnog otpada iz većih privrednih subjekata.

Visinske zone i udaljene mjesne zajednice su pokrivene odvozom otpada dva puta sedmično, a kontejneri u gradskoj zoni se prazne tri puta sedmično, dok se kontejneri u užoj jezgri grada, prema potrebi, prazne i više puta sedmično, uključujući i praznike.

Pored komunalnog otpada na deponiju se odlaže i određena količina građevinskog otpada, šut, betonski komadi, cigla, crijep i slično. Takođe, odlaže se i komunalni otpad koji dovoze treća lica vlastitim transportom u prosjeku oko 20 m³ na dan što iznosi oko 7.500 m³ godišnje .

U toku sezone loženja, odvoz pepela i šljake iz kolektivnih stambenih objekata se vrši putem kontejnera od 1,1 m³ i velikih kontejnera od 5 i 7 m³, postavljenih isključivo za tu namjenu. Za individualne stambene objekte odvoz se vrši putem pražnjenja metalnih kanti, predviđenih samo za tu vrstu otpada, koje je svako domaćinstvo u obavezi posjedovati. Strogo je zabranjeno u posude predviđene za tu vrstu otpada odlagati vruć i užaren pepeo, kao i bilo koju drugu vrstu komunalnog otpada. Međutim, na terenu se često događa da se ova vrsta otpada odlaže u nenamjenske posude i da se ova vrsta otpada miješa sa ostalim otpadom, te zbog toga dolazi do paljenja sadržaja u kontejnerima i kantama. To je uglavnom prisutno kod kontejnera od 1,1 m³ gdje je otežano utvrđivanje odgovorne osobe. Sav prikupljeni komunalni otpad se odvozi na deponiju "Desetine"

6.2.3. Program odvoza krupnog otpada

Pod krupnim otpadom podrazumijevaju se predmeti koji po svojoj veličini, količini i sastavu ne ulaze u kategoriju kućnog komunalnog otpada. To su, najčešće, dotrajali predmeti iz domaćinstava, stari

namještaj, dijelovi sanitarne opreme i slično. Krupnim otpadom se ne smatra: iskopni materijal, građevinski otpad, šut, šljaka, pepeo, ostaci vozila, zeleni otpad i slično.

Dinamika odvoza krupnog otpada iz domaćinstava se vrši dva puta godišnje i to u proljeće i jesen. Akcija organizovanog odvoza krupnog otpada za sve mjesne zajednice na području Grada Tuzla traje po jednu sedmicu u mjesecu maju i oktobru, u vrijeme redovnog odvoza komunalnog otpada. Za korisnike usluga u stambenim zgradama, krupni otpad se odlaže pored postavljenih kontejnera za komunalni otpad. Za korisnike u individualnim objektima krupni otpad se u dane redovnog odvoza odlaže na mjestu gdje se uobičajeno ostavljaju kante sa komunalnim otpadom.

Pomenute akcije se organiziraju u vrijeme čišćenja i uređenja domova, kada se smatra periodom najveće produkcije ove vrste otpada. O početku i trajanju akcije odvoza krupnog otpada, JKP Komunalac obavještava građane preko povjerenika u mjesnim zajednicama, lokalnih sredstava informisanja, web portala ili putem svojih računa.

JKP Komunalac dodatno omogućava korisnicima usluga da odlažu krupni otpad iz domaćinstava i van organiziranih termina u proljeće i jesen, uz obavezu da prethodno kontaktiraju radnu jedinicu "Odvoz smeća" i organiziraju datum, vrijeme i mjesto preuzimanja krupnog otpada. Odvoz se vrši uz prethodnu provjeru da li korisnik redovno izmiruje obaveze za usluge odvoza otpada. Ako korisnik nema zaduženja, organizira se preuzimanje i transport krupnog otpada u aranžmanu JKP Komunalac, bez naknade. Krupni otpad se bez sortiranja i drobljenja odlaže se na deponiju "Desetine".

6.2.4. Građevinski i inertni otpad

JKP Komunalac preuzima građevinski i inertni otpad od svojih korisnika, na zahtjev i uz nadoknadu i odlaže ga na deponiju "Desetine". Pepeo i šljaku iz domaćinstava odvozi uz miješani otpad bez dodatne nadoknade. Trošak za odvoz i deponovanje pepela i šljake je već uračunat i trošak odvoza otpada.

U dogovoru s korisnicima i uz nadoknadu, JKP Komunalac preuzima i odvozi šljaku i pepeo iz većih kotlovnica koju oni prikupljaju u velikim kontejnerima. Ova vrsta otpada se uglavnom koristi kao materijal za prekrivku na deponiji ili nasipanje u zimskim uslovima.

6.2.5. Sakupljanje specijalnog otpada

Za zbrinjavanje specijalnog otpada u koji spada: opasni otpad iz domaćinstava, medicinski otpad, otpad životinjskog porijekla, električni i elektronički otpad, otpadna ulja i drugi zauljeni otpad, stara vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, krupni otpad, građevinski i inertni otpad, otpadni mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i otpad iz poljoprivrede i šumarstva, odgovorni su oni koji ga stvaraju. Grad Tuzla nije nadležan za zbrinjavanje specijalnog otpada.

Za prikupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada, na području Tuzlanskog kantona postoji više firmi, ali najveće količine preuzimaju firme: "Kemokop" d.o.o. Tuzla, "Tuzlamet" d.o.o. Tuzla, "Kemis BH" d.o.o. Lukavac i "Reciklon" d.o.o. Sarajevo (Živinice).

Veliki dio specijalnog otpada iz domaćinstava završava u miješanom otpadu i odlaže se na gradskoj deponiji „Desetine“. Dodatni problem je što se i u miješanom otpadu privrednih subjekata takođe nađu velike količine njihovog specijalnog otpada koji se odlaže na deponiju.

Otpad životinjskog porijekla (životinjski leševi, otpad iz mesnica, klaonica i sl.) Pošto u Tuzlanskom kantonu trenutno ne postoji rješenje za ovu vrstu otpada, JKP „Komunalac“, iako nije nadležno za sakupljanje i deponovanje ove vrste otpada, vrši njegovo prikupljanje i deponovanje.

Ova vrsta otpada se odlaže u iskopane rupe na deponiji, tretira krečom i zatrpava.

Tabela 8: Firme za prikupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada u Tuzlanskom kantonu

FIRMA	VRSTE OPASNOG OTPADA KOJI FIRMA ZBRINJAVA ILI IZVOZI
"Kemokop" d.o.o. Stupine B-11, Tuzla	Otpadna ulja sa polihloriranim bifenilima, piralenska ulja, transformatori sa PCB, otpadni lijekovi, itd.
"Tuzlamet" d.o.o. Termoelektrana bb, Tuzla	Ostaci od reakcija destilacije, otpadna živa, fluorescentne sijalice, elektronički otpad, otpadna ulja, deterdženti, razređivači, akumulatori, itd.
"Kemis BH" d.o.o. Majevičkih brigada bb, Lukavac	Pesticidi, kiseline, lužine, otpadne boje, otpad od lakiranja, fotografske hemikalije, istrošeni derivati mineralnih ulja, zagađena pakovanja-ambalaža, zagađeni usisni i filterski materijal, gasovi i aerosoli, laboratorijske hemikalije, olovni akumulatori, zagađena zemlja, građevinski materijali koji sadrže azbest, otpadni lijekovi, medicinski otpad, elektronski i elektronički otpad, itd.
"Reciklon" d.o.o. Sarajevo (Živinice)	Pesticidi, kiseline, lužine, otpadne boje, otpad od lakiranja, fotografske hemikalije, istrošeni derivati mineralnih ulja, zagađena pakovanja-ambalaža, zagađeni usisni i filterski materijal, gasovi i aerosoli, laboratorijske hemikalije, olovni akumulatori, zagađena zemlja, građevinski materijali koji sadrže azbest, otpadni lijekovi, medicinski otpad, itd.

6.3. Postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom

6.3.1. Gradska deponija "Desetine"

Sav miješani otpad koji JKP Komunalac preuzme od domaćinstava i privrednih subjekata sa područja Grada Tuzla, odvozi se na sanitarnu gradsku deponiju "Desetine" koja je u njegovoj nadležnosti. Deponija se nalazi sjeverozapadno od gradske zone Tuzle, iznad naselja Moluhe. U rad je puštena 1990. godine i deponovanje smeća i otpada se vršilo u skladu sa projektom deponije koji je izradio "Unioninvest" Sarajevo 1985. godine. Deponija je projektovana i izgrađena kao "sanitarna" deponija sa svim mjerama zaštite lokacije, operatora i okoliša. Predviđena je za odlaganje komunalnog (bezopasnog) otpada sa teritorije Grada Tuzla.

Deponija je udaljena u prosjeku oko 8 km od urbane zone. Najbliži individualni stambeni objekti se nalaze na udaljenosti od oko 300 m.

Kompleks deponije "Desetine" zauzima ukupno 18 ha (180.000 m²). U toku eksploatacije, na deponiji je zauzeto oko 80 % zapremine. Prema Glavnom projektu ukupna raspoloživa površina za deponovanje na deponiji "Desetine" iznosi 10,50 ha.

Osnovne karakteristike tla prostora deponije čini struktura sedimenata: glina, laporci, pješčar, konglomerat i pijesak. Gline i laporci, odnosno zone koji oni grade ponašaju se kao hidrogeološki izolator, dok zona sa konglomeratima i pijeskom i pješčarima predstavljaju kolektor integralne poroznosti.

Podloga na kojoj se skladišti otpad na lokalitetu "Desetine" se odlikuje prirodnom, za vodu nepropusnom sloju, koji obezbjeđuje ekraniranje filtrata iz središta složene mase otpadaka. Ukoliko je veća debljina gline i veća njena gustoća utoliko je veći efekat prečišćavanja filtrata. Apsolutne količine filtrata koje prolaze kroz nepropustljivi sloj na dnu deponije su krajnje male, međutim, neophodno je određivanje maksimalne koncentracije štetnih materija i filtrata. Sva procjedna voda iz otpadnog materijala i sa površinskog, poroznog tla koji se nalazi na vodonepropustivom sloju se prikuplja drenažnim sistemom i kontroliše ispod zemljane brane.

Degradacijom prirodne biocenoze u toku višegodišnjeg deponovanja stvorena je struktura sa niskom produkcijom biomase, tako da je pejzaž izmjenjen u odnosu na autohtoni, sa karakteristikama biološki osiromašenog područja.

Sanitarно-zaštitna izolaciona zona obuhvata prostor šumskog kompleksa oko deponije u dužini oko 750 m. U sanitarно-zaštitnoj izolacionoj zoni ne smiju postojati kritična prebivališta ljudi, životinja i biljaka. U zoni oko 500 m zabranjeno je korištenje izvora ili stočnih napajališta, posebno nizvodno od deponije i u smjeru procjeđivanja podzemnih voda. Da bi se spriječilo prodiranje površinske vode u deponijski materijal, urađeni su obodni kanali za prikupljanje površinskih voda sa prostora koji uokviruje prostor deponije. Radi sprečavanja iznošenja materijala sa deponije formiran je zaštitno – izolacioni pojas.

U sklopu deponije nalaze se prateći objekti za normalno odvijanje rada na deponiji. U kontrolno-prostornoj kućici dimenzija 6,0 x 6,0 metara, nalazi se prostorija za rad čuvara-portira, prostorija za administraciju, kao i sanitarije i WC za održavanje neophodnih higijensko-zaštitnih mjera. Dodatno se nalazi objekat za održavanje mehanizacije i nadstrešnica. To je radionički prostor dimenzija 15,30x 8,30 metara. U radionici se nalazi priručno skladište za neophodni materijal i dijelove za održavanje mehanizacije na deponiji. Sa bočne strane ovog objekta nalazi se nadstrešica sa platoom za pranje vozila. Na izlazu sa deponije postoji bazen za dezinfekciju vozila koja napuštaju deponiju. Za obavljanje različitih poslova na deponiji su na raspolaganju vozila koja se nalaze u tabeli.

Tabela 9: Pregled vozila na deponiji "Desetine"

Radna jedinica	Naziv vozila	komada
Deponija otpada "Desetine"	Buldožer	3
	Kompaktor TANA	1
	Viličar HYUNDAI HB	1
	Teretno vozilo Iveco Stralis - Navlakač	1
	Kompaktni plugutovarivač TIP K-220	1
	Rovokopač-Utovarivač JCB	1
	Viljuškar	1

U posljednjih nekoliko godina Grad Tuzla i JKP "Komunalac" d.o.o. Tuzla su uložili značajne napore i materijalna sredstva kako bi se upravljanje čvrstim otpadom na području Grada Tuzla podiglo na što viši nivo.

U sklopu deponije se nalazi Centar za upravljanje komunalnim otpadom sa postrojenjem za selekciju otpada i plato, koji je namjenjen za izgradnju kompostane za organski otpad.

Pored toga što postoji redovni odvoz otpada, na području Grada postoji i veliki broj divljih deponija. Ne postoji tačna evidencija o broju divljih deponija, pa se podaci o njihovom broju baziraju na procjenama. Godišnje se pojavi više desetina divljih deponija koje Grad Tuzla, u saradnji sa komunalnim preduzećem kontinuirano sanira. Međutim, nakon uklanjanja tih deponija, na istoj ili nekoj drugoj lokaciji se pojavljuju druge divlje deponije. Zato je veoma teško napraviti pouzdanu evidenciju divljih deponija.

Prema podacima iz Plana upravljanja otpadom za TK 2015-2020, na području Tuzle su evidentirane 23 divlje deponije i to u ruralnim mjesnim zajednicama.

6.3.2. Postrojenje za selekciju komunalnog otpada

Na sanitarnoj gradskoj deponiji “Desetine” je od oktobra 2010. godine pušteno u rad postrojenje za selekciju komunalnog otpada, čija je svrha da se komunalni otpad prije odlaganja na deponiju, prethodno tretira izdvajanjem korisnih frakcija iz istog (papir, karton, PET, sve vrste plastike, transparentna i šarena folija, sve vrste metala, itd). Postrojenje je nabavljeno sa ciljem da se produži rok trajanja deponije, ostvari ekonomska dobit i sačuvaju prirodni resursi.

Za potrebe postrojenja izgrađena je hala površine 2.200 m², te instaliran uređaj za selekciju komunalnog otpada. Uređaj se sastoji od: postrojenja za prijem otpada, komunalnog separatora, linije za manuelno sortiranje sekundarnih sirovina, prateće opreme za presanje izdvojenih sekundarnih sirovina, opreme za reciklažu električnog otpada, vertikalne presa za otpadni metal, kompostera itd.

Projektovani kapacitet postrojenja je 8 t/sat tretiranog komunalnog otpada, što predstavlja količinu od cca. 60 t obrađenog otpada dnevno. Nadalje, projektovani kapacitet u odnosu na ekvivalent stanovnika je 75.000 ES u jednoj smjeni, što bi normalnim režimom rada predstavlja 50 % obrađenog otpada sa područja Grada Tuzla. Uvođenjem rada u dvije smjene bi se mogao ostvariti tretman kompletnog komunalnog otpada, koji proizvode korisnici naših usluga.

Za prvih 14 mjeseci rada postrojenja, od oktobra 2010. do decembra 2011, izdvojeno je oko 700 t sekundarnih sirovina. To znači da je spriječeno nepotrebno odlaganje korisnih sekundarnih sirovina iz komunalnog otpada na deponiju, čime se, na taj način, osim ekonomskog učinka prodajom sekundarnih sirovina, ostvarila značajna ušteda prostora za odlaganje. Važnost izdvajanja sekundarnih sirovina je naročita zbog velikog volumenskog udjela izdvojenih frakcija (PET ambalaža, sve vrste plastike, karton, papir i dr.) u komunalnom otpadu.

Od instaliranja postrojenja do danas došlo je do smanjenja izdvojenih sekundarnih sirovina iz organizacionih i tehničkih razloga. U postrojenje za selekciju komunalnog otpada dolazi otpad koji je pomješan i teško ga je sortirati na čiste sekundarne sirovine. U tabeli su prikazane količine sekundarnih sirovina koje su JKP Komunalac izdvojene i predate na recikliranje od 2014. do 2017. godini.

Tabela 10: Količine sekundarnih sirovina koje su izdvojene i reciklirane od 2014. do 2017. godine

Sekundarna sirovina	2014 tona	2015 tona	2016 tona	2017 tona	Prihodi za 2017 KM
Papir/karton	240,5	160,90	176,10	164,60	23.048,00
Plastika (najlon,PET,plastika)	146,5	62,54	52,56	67,90	23.797,00
Metal/aluminijum	14,70	30,87	5,40	26,10	4.888,00
Ukupno	401,70	254,31	234,06	258,10	51.733,00

Osim primarnog izdvajanja sekundarnih sirovina iz miješanog komunalnog otpada, sortirnica može vršiti i sekundarno sortiranje otpadnog materijala sakupljenog sistemom odvojenog sakupljanja. Ako bi se u Gradu Tuzla uvelo sortiranje otpada na izvoru, na ambalžni i ostali otpad, tada bi se na sortirnici moglo vršiti resortiranje na različite sekundarne sirovine, RDF i ostali otpad.

6.3.3. Selektivno odlaganje otpada

U Gradu Tuzla, pored istočnog ulaza na Panoniku, početkom 2017. godine je pušten u rad Centar za selektivno odlaganje otpada, gdje građani, bez nadoknade, mogu odlagati papir, karton, plastične i staklene boce, limenke, metal i korištene baterije. Centar je pod nadzorom JKP "Komunalac".

Osim nekoliko pilot projekata, u Gradu Tuzla još uvijek nije uvedena primarna selekcija otpada na izvoru, tako da se od građana preuzima miješani otpad.

JKP "Komunalac" d.o.o. Tuzla je u skoro svim obrazovnim i jednom broju javnih ustanova postavio namjenske kante za odvajanje sekundarnih sirovina u kojima se od miješanog otpada u jednu kantu odvaja papir i karton, a u drugu PET. Odvojene sekundarne sirovine preuzima Komunalac bez nadoknade. Proces odvajanja ovih sekundarnih sirovina u ovim ustanovama teče bez velikih poteškoća.

"Ekoživot" je u saradnji sa Ministarstvom prostornog uređenja i zaštite okolice TK, u julu 2014. godine inicirao projekat uspostavljanja odvojenog sakupljanja ambalažnog otpada na području općina TK: "Zeleni otoci u Tuzlanskom kantonu". Ovaj projekat obuhvatio je postavljanje zelenih otoka na odabranim lokacijama u urbanom području općina TK, kao i edukaciju korisnika i medijsku promociju u cilju podizanja i jačanja svijesti o selektivnom sakupljanju otpada i uspostavljanju integralnog sistema upravljanja otpadom. U okviru ovog projekta su, u urbanom dijelu Grada Tuzla, postavljena četiri "Zelena otoka". Odvojeno sakupljanje sekundarnih sirovina na ovim lokacijama nije zadovoljavajuće.

"Eko impuls" je, u okviru projekta podržanog od EU, a u saradnji sa Gradom Tuzla i JKP Komunalac, izvršio nabavku i postavljanje 96 kontejnera koji su namijenjeni za odvajanje papira, PET ambalaže i stakla. Kontejneri su postavljeni ispred obrazovnih ustanova, ali odvajanje otpada ne funkcioniše, prije svega zbog činjenice da je JKP Komunalac svojim projektima pokrio iste ustanove sa primarnom selekcijom putem postavljenih namjenskih kanti unutar obrazovnih ustanova. Neophodno je izvršiti plansku preraspodjelu ovih kontejnera, na pozicije gdje će isti imati konkretniju svrhu.

6.3.4. Centar za kompostiranje

U toku je izgradnja platoa na deponiji "Desetine" koji će se od proljeća 2018. godine koristiti za odlaganje i kompostiranje odvojeno prikupljenog organskog otpada u Gradu Tuzla.

JKP Komunalac vrši održavanje zelenih površina na kojima se tokom godine stvara oko 4.480 m³ zelenog otpada (trave, lišća i granja od orezivanja drveća, žive ograde, ukrasnog grmlja, cvijeća i dr.). Također preuzima oko 800 m³ voća i povrća iz tržnica i velikih tržnih centara. Pošto je to već odvojeni organski otpad, on će ga odvojeno odlagati i kompostirati.

Odvajanjem organskog otpada i uspostavljanjem procesa kompostiranja dobiće se plodna zemlja/kompost koji će se moći koristiti za sadnju biljaka.

6.3.5. Operateri i firme koje su uključene u selekciju otpada i recikliranje

Prikupljanjem i prodajom sekundarnih sirovina u Tuzli se uglavnom bave 2 privatne firme: "Eko sirovina" d.o.o. Tuzla i "Angrosirovina" d.d. Tuzla. Ove dvije firme, tokom svog dugogodišnjeg rada u ovom sektoru, imaju dobre kontakte sa proizvođačima sekundarnih sirovina, tako da imaju potpisane ugovore sa velikim brojem firmi od kojih, uz nadoknadu, preuzimaju sekundarne sirovine. Eko sirovina i Angrosirovina nude i servis da po pozivu dođu i preuzmu sekundarne sirovine. Dodatna mogućnost je da građani, kada imaju veće količine sekundarnih sirovina, sami sekundarne sirovine i prodaju u prostorijama firmi. Ovu mogućnost uglavnom koriste Romi koji organizirano obilaze kontejnere u gradu i ciljano izdvajaju sekundarne sirovine, koje svojim vlastitim vozilima odvoze u navedene firme koje im plaćaju prema količini. Mogućnost prodaje sekundarnih sirovina koriste i građani i firme prilikom većeg pospremanja ili preseljenja.

"Eko život" d.o.o. Tuzla je ovlašteni BH operater sistema za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom na području FBiH. "Eko život" je uključen u proces odvajanja i recikliranja sekundarnih sirovina i u svih deset kantona FBiH ima ovlaštene sakupljače ambalažnog otpada. Ovlašteni sakupljači ambalažnog otpada na području Grada Tuzla su "Eko Sirovina" d.o.o. i "Angrosirovina" d.o.o. "Eko život" je potpisao ugovor sa kompanijom "Kemokop" d.o.o. Tuzla i "KEMIS-BH" d.o.o. Lukavac za upravljanje ambalažnim otpadom onečišćenim opasnim materijama.

"Eko život" za sada nema značajnu ulogu u uvođenju primarne selekcije otpada u Tuzli, ali pošto je Grad Tuzla centar kantona i grad sa oko 125.000 stanovnika, njihova uloga mora postati značajnija.

Pored "Eko života" postoji i "Eko pak", koji je još jedan operater za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom na području FBiH, tako da postoji mogućnost i njihovog uključenja u prikupljanje i recikliranje ambalažnog otpada.

6.4. Finansiranje sistema upravljanja otpadom

JKP Komunalac ostvaruje prihode na osnovu ukupno ispostavljenih faktura za izvršene usluge odvoza i deponovanja komunalnog otpada, održavanja higijene grada, zimske i higijeničarske službe, održavanja zelenih površina, sortiranja komunalnog otpada i ostalih usluga.

Učešće pojedinih prihoda u ukupnim prihodima JKP Komunalac u 2016. godini iznosi:

- 78% odvoz otpada domaćinstvima i privredi
- 14%, prihod od higijene grada, zimske i higijeničarske službe
- 4% prihod od održavanja zelenih površina i
- 4% ostali prihodi.

Rashodi se odnose na troškove: plate zaposlenih, investicije, održavanje mehanizacije, održavanje deponije, električne energije, goriva i ostale troškove. Oko 50 % iznose troškovi za bruto plate zaposlenih, a 50 % su svi ostali troškovi.

Dodatni trošak je kredit kojeg je JKP Komunalac uzeo 15.10.2010. od Svjetske banke za upravljanje otpadom, u iznosu od 6.761.861,08 KM, sa kamatom od 2,5 %, a period otplate je 17 godina. Godišnja rata iznosi oko 400.000 KM.

6.4.1. Plaćanje odvoza otpada i raspodjela sredstava

JKP Komunalac vrši naplatu usluge odvoza i deponovanja komunalnog otpada na osnovu Odluke koju je donio Nadzorni odbor preduzeća 17.5.2013. godine, na osnovu člana 21. Zakona o komunalnim djelatnostima Tuzlanskog kantona (Službene novine TK broj11/05 i 7/07) i člana 10. Statuta JKP Komunalac. Odluka je stupila na snagu 3.6.2013. godine, kada je dobila saglasnost Općinskog vijeća Tuzla.

Naplata usluga odvoza i deponovanja komunalnog otpada je različito definirana za domaćinstva i za privredne subjekte. Cijena odvoza otpada se različito obračunava za domaćinstva, u zavisnosti od toga, da li su u kolektivnim ili individualnim stambenim objektima.

Cijena odvoza otpada za domaćinstva koja stanuju u kolektivnim stambenim objektima se vrši po članu, a u individualnim stambenim objektima po metru kvadratnom stambenog prostora. Za sva domaćinstva se na ukupni iznos dodaje 2 KM po domaćinstvu, za nabavku i održavanje posuda, odvoz krupnog otpada, pepela i šljake. Na ukupan iznos se dodaje 17 % PDV.

Naplata po metru kvadratnom stambenog prostora se vrši za 16.258, a po članu za 23.990 domaćinstava. Naplativost je od 80 do 85 %. U narednoj tabeli je prikazan način obračuna troška odvoza komunalnog otpada za pojedina domaćinstva.

Tabela 11: Cijena usluga za odvoz i deponovanje komunalnog otpada iz domaćinstva

Redni broj	Usluga odvoza komunalnog optada	Cijena (KM/m ² ili članu)
1.	Cijena usluge po članu domaćinstva u kolektivnom stanovanju	3,00 KM
2.	Cijena u individualnom stanovanju do 100 m ² (paušalno)	8,00 KM
3.	Cijena u individualnom stanovanju 100- 150 m ² (paušalno)	10,00 KM
4.	Cijena u individualnom stanovanju preko 150 m ² (paušalno)	15,00 KM
5.	Za nabavku i održavanje posuda, odvoz krupnog otpada, pepela i šljake	2,00 KM/domaćinstvu

Za privredne subjekte cijena odvoza komunalnog otpada je definirana po metru kvadratnom raspoživog prostora. Cijene su različite zavisno od djelatnosti kojom se bavi privredni subjekt, a kreću se od 0,25 KM/m² pa do 15 KM/m². Na ove iznose za domaćinstva i za privredne subjekte se dodaje 17 % PDV-a.

JKP Komualac za pravna i fizička lica nudi i dodatne usluge:

- Postavljanje kontejnera zapremine 7 m³, njegov odvoz i deponovanje otpada (cijena po kontejneru iznosi 100 KM sa PDV-om),
- Utovar, odvoz i deponovanje šuta nastalog manjim građevinskim radovima (renoviranje kupatila, stanova, poslovnih prostora itd.) cijena po vreći (cca 50kg) iznosi 2 KM+PDV
- Dolazak manjeg kamioneta na lice mjesta, utovar, odvoz i deponovanje otpada (cijena po jednom odvozu je 40 KM+PDV).

INFORMIRANJE JAVNOSTI

7. INFORMIRANJE JAVNOSTI

7.1. Javna svijest, edukacija i komunikacija s javnošću

Osnovna komponenta bilo kojeg plana upravljanja otpadom je planiranje podizanja javne svijesti i edukacija javnosti. Otpad nastaje kao rezultat ljudskih aktivnosti i svaki pojedinac u lancu njegovog nastanka mora imati saznanja i razumjeti problematiku upravljanja otpadom. Stoga, odgoj i obrazovanje u polju zaštite okoliša nezaobilazan je segment svakog integralnog sistema upravljanja otpadom. Jedino kroz uključivanje građanskog društva u sve segmente, integralno upravljanje otpadom može postati učinkovito, dostupno i održivo.

Edukacija i uključivanje javnosti je težak i dugotrajan proces, ali je neophodan jer javnost treba primjenjivati donosene odluke, a lakše ih prihvata, manje je nezadovoljstvo, a korist je obostrana, ako je javnost uključena.

Edukacija i komunikacija sa javnošću podrazumjeva niz aktivnosti koje se mogu podijeliti na:

- institucionalno jačanje i edukacija nadležnih kantonalnih i općinskih institucija za donošenje odluka vezanih za upravljanje otpadom, te kvalitetno komuniciranje u procesima odlučivanja,
- uključivanje građana u procese planiranja i donošenja odluka (javne rasprave), osiguranje kontinuiranog financiranja i provođenja kampanja iz oblasti upravljanja otpadom,
- razvoj različitih obrazovnih programa,
- informiranje i educiranje svih aktera (građani, nevladine organizacije i odgojno-obrazovne institucije),
- primjena različitih komunikacijskih kanala i redovnog informiranja cijele javnosti,
- angažman vanjskih pružatelja usluga.

Veoma je važno tokom rada na podizanju svijesti javnosti, isticati posljedice neadekvatnog odlaganja otpada po okoliš i zdravlje ljudi.

TEMELJNA NAČELA I OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

8. TEMELJNA NAČELA I OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

8.1. Temeljna načela upravljanja otpadom

Plan upravljanja otpadom temelji se na postizanju što većeg stepena usklađenosti sa temeljnim načelima sadržanim u Zakonu o upravljanju otpadom FBiH, Strategiji zaštite okoliša FBiH 2008- 2018 i Federalnom planu upravljanja otpadom 2012-2017, a to su:

- ⇒ **prevencija**- izbjegavanje nastajanja otpada ili smanjivanje količine i štetnosti nastalog otpada, kako bi se smanjio rizik po zdravlje ljudi i okoliš i izbjegla okolišna degradacija;
- ⇒ **mjere opreznosti**- sprječavanje opasnosti ili štete po okoliš koju prouzrokuje otpad, poduzimanje mjera, čak iako nije na raspolaganju potpuna znanstvena podloga;
- ⇒ **odgovornost proizvođača otpada**- proizvođač je odgovoran za odabir najprihvatljivijeg okolišnog rješenja prema karakteristikama proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući životni ciklus proizvoda i korištenje najadekvatnije raspoložive tehnologije;
- ⇒ **princip zagađivač plaća**- proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana i odlaganja otpada, uključujući brigu nakon upotrebe i monitoring. On je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacijske mjere usljed šteta po okoliš koje je prouzrokovao ili će ih najvjerojatnije prouzrokovati;
- ⇒ **blizina**- tretman ili odlaganje otpada treba se obavljati u najbližem odgovarajućem postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir okolišnu i ekonomsku profitabilnost;
- ⇒ **regionalnost**- razvoj tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se obavljati regionalno, uz omogućavanje samoodrživosti izgrađenih objekata.

8.2. Opći postupci upravljanja otpadom (prevencija, smanjenje nastajanja, recikliranje, obrada i finalno odlaganje)

Federalna strategija upravljanja otpadom je definirala osnov koncepta upravljanja otpadom koji se temelji na hijerarhiji postupaka tretmana otpada, koji je sastavni dio integralnog sistema upravljanja otpadom.

Osnovni principi upravljanja otpadom

Prevencija nastanka otpada je prioritet u djelovanju svakog cjelovitog održivog sistema upravljanja otpadom. Ona se postiže kroz izbjegavanje nastanka otpada.

Kako bi se mjere prevencije nastajanja otpada mogle učinkovito provesti, potrebno je kreirati određene preduvjete kojima će se:

- Smanjiti proizvodnja otpada i postići bolje iskorištenje i zaštita resursa,
- Smanjiti količine otpada za odlaganje,
- Umanjiti rizici od otpada na okoliš i zdravlje ljudi.

Prevencija nastajanja otpada svakako je najpoželjnija metoda za rješavanje problema upravljanja otpadom. Ona podrazumijeva implementaciju mjera kao što su: edukacija i rad s javnošću i promocija principa održive potrošnje i čišće proizvodnje u privredi i uslužnim djelatnostima.

Veoma je važno raditi na smanjenju količina otpada, jer će to rezultirati i smanjivanjem potreba za sakupljanjem, zbrinjavanjem otpada, te smanjivanjem pritisaka na okoliš. Nastajanje otpada se ne može potpuno spriječiti, međutim, mogu se poduzeti određene aktivnosti na smanjenju količina proizvedenog otpada. Za otpad koji nastane iznimno je važno raditi na njegovom sortiranju i recikliranju.

ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI

9. ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI

9.1. Analiza problema i preporuke

9.1.1 Institucionalni i pravni aspekt

Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, Strategijom zaštite okoliša FBiH 2008-2018, Federalnim planom upravljanja otpadom 2012-2017, Zakonom o otpadu i Zakonom o komunalnim djelatnostima Tuzlanskog kantona propisana je obaveza jedinica lokalne samouprave vezana za upravljanje komunalnim otpadom.

Odlukom o komunalnom redu i Odlukom o komunalnim djelatnostima utvrđena je obaveza Grada Tuzla vezana za sakupljanje, odvoz i upravljanje sakupljenim komunalnim otpadom i vršenje nadzora nad njim, uključujući inspekcijski nadzor iz oblasti komunalnih djelatnosti. Odlukom o komunalnim djelatnostima JKP Komunalac povjerava se obavljanje sakupljanja, odvoza, obrađivanja i trajnog odlaganja komunalnog otpada na sanitarnu deponiju, te otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima.

Na osnovu analize cjelokupne situacije vezane za upravljanje otpadom u FBiH, evidentno je da se kasni sa implementacijom planskih i strateških dokumenata, te je ove dokumente potrebno inovirati. Dodatno je važno istaći da je nedostatan inspekcijski nadzor, od lokalnog do entitetskog nivoa i da ga treba poboljšati.

Kada su u pitanju obaveze Grada Tuzla koje proizilaze iz zakonske regulative, te iz drugih propisa i dokumenata prostorno-planske i strateške prirode, one su jasno definirane, a u narednom periodu je neophodno Odluku o komunalnom redu i Odluku o komunalnim djelatnostima uskladiti prema PUO za Grad Tuzla. Na lokalnom nivou je neophodno aktivirati inspekcijski nadzor.

9.1.2. Infrastrukturni aspekt

Trenutno raspoloživa infrastruktura je dovoljna za prikupljanje i deponovanje miješanog otpada sa cijelog područja Grada Tuzla. Međutim, ona se mora kontinuirano obnavljati. Za uvođenje primarne selekcije otpada na izvoru neophodna je nabavka namjenskog kamiona za pražnjenje i transport ove vrste otpada.

JKP Komunalac je kroz učešće u različitim projektima dobio određeni broj kontejnera od 1.100 litara za različite vrste sekundarnih sirovina (kontejneri sa zelenim, plavim i žutim poklopcima). Međutim, ovi kontejneri se uglavnom ne koriste namjenski i stvaraju samo zabunu kod građanstva.

Neophodno je izvršiti reviziju korištenja ovih kontejnera, njihovu popravku, prilagođavanje i preraspodjelu prema novom pristupu u selekciji otpada.

Dodatno je neophodno izvršiti nabavku određenog broja kontejnera od 1.100 litra koji će biti namijenjeni za odvojeno sakupljanje stakla i ambalažnog otpada u postojećim kolektivnim stambenim objektima. UO Zavod za urbanizam Grada Tuzla je izradio idejno rješenje tipskog objekta za smještaj kontejnera za odlaganje otpada za kolektivne stambene objekte. Ovim rješenjem se pored dobrog i savremenog dizajna, dobila mogućnost uvođenja primarne selekcije otpada, mijenjanja broja kontejnera, zavisno od potrebe stanara stambenih objekata. (Više u dijelu 9.1.10)

Kod individualnih stambenih objekata je evidentno korištenje različitih posuda za miješani otpad i pepee što predstavlja estetski i tehnički problem. Zbog toga je neophodno da se izvrši nabavka jednoobraznih, namjenskih i normiranih kanti za miješani, ambalažni otpad i pepee (za ona domaćinstva koja imaju sopstveno grijanje). Nabavka novih kanti će povećati odgovornost, djelovat će edukativno, ali će istovremeno i olakšati njihovo pražnjenje.

9.1.3. Deponija i problemi na deponiji

Miješani otpad u Tuzli se odlaže na deponiji Desetine koja je zapunjena oko 80 %. Ukupna situacija na deponiji i njeno upravljanje nisu na zadovoljavajućem nivou. Deponija je javno dobro u vlasništvu Grada Tuzla, koje je dato na upravljanje JKP Komunalac uz paušalnu mjesečnu naknadu. Grad Tuzla je nadležan za obezbjeđivanje novog prostora za deponovanje. Međutim, pronalazak nove lokacije za deponiju i njena izgradnja je veoma komplikovan i skup projekat i zato je neophodno korištenje deponijskog prostora hitno izdići na jedan mnogo odgovorniji nivo. Pošto je izgradnja i održavanje deponije skupo, cijena deponovanja otpada na sanitarnim deponijama ima svoju cijenu i ona u BiH iznosi od 30 do 70 KM po toni otpada. Pretpostavka je da će cijena odlaganja otpada u narednih 30 godina iznositi i do 200 KM po toni zato je neophodno hitno djelovanje.

Racionalno korištenje deponijskog prostora je moguće postići jedino kroz promjenu odnosa prema preostalom prostoru za deponovanje i eventualno novom prostoru za ove namjene. Neophodno je uvesti naplatu za deponovanje miješanog otpada po toni na deponiji, finansijski razdvojiti organizacione jedinice ili rad deponije organizirati kao zasebnu firmu. Takođe je neophodno povećati cijenu za direktno odlaganje otpada od strane pravnih i fizičkih lica na deponiji. Ovo bi moglo imati dvostruki efekat, jer bi porastao interes za smanjenje količina otpada koji se odloži na deponiju. Povećalo bi se interesovanje za uvođenje primarne selekcije otpada i izdvajanje svih onih sirovina koji mogu naći svoje mjesto na tržištu. Inertni otpad, kao što je građevinski šut i slično je neophodno odvojeno prikupljati i odlagati jer je on neopasan za okoliš i šteta je sa njim zauzimati mjesto na deponiji.

9.1.4. Divlje deponije

Na području Grada Tuzla se nalazi određeni broj divljih deponija koje uglavnom nastaju na rubnim područjima. Postoji mogućnost da na te deponije svoj otpad odlažu i građani iz susjednih općina. Dodatni problem je stvaranje divljih deponija od strane osoba koje se bave sakupljanjem sekundarnih sirovina. Najveći problem je sa električnim uređajima (frižideri, hladnjaci, bojleri, mašine za veš, suđe itd.), jer neovlaštene osobe od građana preuzmu te uređaje i iz njih izdvoje samo one sirovine koje su interesantne na tržištu, a ostalo najčešće ostave u prirodi. Najkritičnija mjesta takvih divljih deponija su Kiseljaci i Ilinčica.

9.1.5. Sortirnica otpada

Sortirnica otpada je izgrađena 2010. godine i predviđena je za vršenje sortiranja miješanog otpada. Na osnovu iskustava, u prethodnom periodu su evidentni problemi u radu sortirnice. Poseban problem predstavljaju visoka cijena održavanja postrojenja, nehumani uslovi za rad zaposlenih osoba i niska cijena izdvojenih sekundarnih sirovina zbog njihove zaprljanosti. Prijedlog je da se razdvajanje otpada vrši na izvoru i to na miješani i ambalažni otpad, tako da bi samo ambalažni otpad dolazio u sortirnicu otpada.

9.1.6. Krađa sirovina

U Tuzli postoje cijele porodice koje se bave izdvajanjem sekundarnih sirovina iz kontejnera i njihovom prodajom. Za održiv rad sortirnice i uvođenje primarne selekcije na izvoru, krađa sekundarnih sirovina iz miješanog otpada predstavlja veliki problem. Iako je prebiranje po kontejnerima kažnjivo, nije poznato da nadležna inspekcija vrši nadzor i kažnjavanje počinioca. Neophodan je aktivniji rad nadležne inspekcije na mjestima otuđivanja sirovina i na mjestima prodaje.

9.1.7. Cijena odvoza otpada

Naplata odvoza otpada se za domaćinstva vrši po metru kvadratnom stambenog prostora i prema broju članova u domaćinstvu. Za 16.258 domaćinstava se naplata vrši po metru kvadratnom stambenog prostora, a za 23.990 domaćinstava se naplata vrši po broju članova domaćinstva. Za privredne subjekte cijena odvoza komunalnog otpada je definirana po metru kvadratnom raspoloživog prostora. Cijene su različite zavisno od djelatnosti kojom se bavi privredni subjekt.

Ovakav način naplate nije adekvatan. Savremeni pristup upravljanja otpadom predviđa smanjenje količina otpada, ponovnu upotrebu, razdvajanje otpada na izvoru i njegovo recikliranje, a ovakav način naplate nije motivirajući za domaćinstva i privredne subjekte da se uključe u ove procese. Neophodno je stvoriti uslove za naplatu odvoza otpada prema količini.

9.1.8. Pokrivenost odvozom otpada

Odvozom otpada je obuhvaćeno oko 95 % korisnika u Gradu Tuzla. Međutim, naplativost od tih 95% korisnika se kreće od 80 do 85 %, što znači da oko 20 % korisnika ili nema redovan odvoz otpada ili ne plaća uslugu. Ovo predstavlja potencijalni problem za stvaranje divljih deponija. Zbog toga je neophodno iznaći mogućnost za obavezno uključivanje svih domaćinstava u odvoz otpada i plaćanje.

9.1.9. Otpad za koji nije nadležan Grad Tuzla

Grad Tuzla je nadležan samo za sakupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada. Međutim, često se dešava da ostale vrste otpada kao što je medicinski, hemijski, klaonički otpad i druge vrste opasnog otpada završe u miješanom otpadu. Opasni otpad se uglavnom ne izdvaja od miješanog otpada u domaćinstvu, a često ni u privrednim subjektima, tako da većina tog otpada završi u miješanom otpadu, a samim tim i na deponiji.

Zbog toga je neophodno da Grad Tuzla i JKP Komunalac posvete posebnu pažnju rješavanju ovog problema i da odgovornost za upravljanje ovim vrstama otpada prenesu na nadležne institucije, operatere ili firme.

9.1.10. Javna svijest i rad sa NVO i medijima

Građani, privredni subjekti i udruženja nisu dovoljno informirani o aktivnostima koje se dešavaju u organima uprave i javnim preduzećima, jer sistem informiranja nije dovoljno razvijen.

Obzirom da savremeni pristup upravljanja otpadom zahtijeva kontinuirano uvođenje novina i stalnu komunikaciju sa građanstvom, JKP Komunalac mora više pažnje posvetiti odnosu sa javnosti. Informacije moraju ciljano stizati do građana putem sredstava informiranja, udruženja građana, škola i drugih javnih ustanova. Potrebno je organizirati predavanja, tribine, akcije i kontinuirano raditi na izradi i distribuciji brošura, letaka, ažuriranju web i facebook stranice i sl.

Informiranje javnosti i podizanje svijesti su aktivnosti koje ne iziskuju značajne troškove, te se uz kvalitetno planiranje lako mogu provesti.

Resursi NVO koje se bave zaštitom okoliša nisu dovoljno korišteni, a treba napomenuti i da su sredstva koja se izdvajaju za njihovo uključivanje zanemariva.

9.1.11. Rješavanje problema upravljanja otpadom u kolektivnim stambenim objektima u Gradu Tuzla

Da bi se podstakla primarna selekcija i smanjile količine otpada u kolektivnim stambenim objektima u Gradu Tuzla, UO Zavod za urbanizam Grada Tuzla je izradio idejno rješenje tipskog objekta za smještaj kontejnera za odlaganje otpada. Ovim rješenjem se, pored dobrog i savremenog dizajna i jednoobraznog izgleda mjesta za odlaganje otpada, dobija mogućnost povećanja ili smanjivanja broja tipskih objekata zavisno od potrebe stanara i postepenog uvođenje odvajanja različitih vrsta sekundarnih sirovina. Korištenjem tipskih objekata, koji će se zaključavati, riješit će se problem ilegalnog preuzimanja sekundarnih sirovina.

Kroz urbanističku saglasnost, u narednom periodu će se prilikom gradnje novih objekta investitorima nametnuti obaveza nabavke kontejnera i tipskih objekata.

JKP Komunalc će odrediti koliki broj kontejnera će biti korišten za primarnu selekciju otpada, a koliki za miješani otpad. On će izvršiti namjensko obilježavanje na tipskim objektima. Na slikama ispod su data idejna rješenja tipskih objekata s prednje, bočne i zadnje strane, kao i prijedlozi mogućnosti slaganja objekata u položaje: podužni, naspramni, pod uglom i "leđa na leđa" položaj.

9.2. Zaključak

U cilju produženja životnog vijeka deponije neophodno je uvesti strogu kontrolu količina otpada koje se odlažu na deponiji i uvesti plaćanje po toni za odloženi otpad na deponiji.

Prostora na deponiji je sve manje, a prisutan je trend rasta količina otpada. Cijena odlaganja otpada je sve skuplja, ekološki standardi i zahtjevi su sve veći i zato je neophodno uvesti primarnu selekciju otpada na izvoru. Analizirajući situaciju vezanu za količine otpada, javnu svijest, finansijsku situaciju i raspoloživu infrastrukturu, preporučuje se uvođenje razdvajanja otpada na izvoru na ambalažni otpad i miješani otpad. Proces odvajanja otpada na izvoru bi se pratio i prema potrebi bi se mijenjao i prilagođavao.

Dodatno se predlaže uvođenje odvojenog sakupljanja organskog otpada koji je po prirodi njegovog nastanka razvrstan (trava, piljevina, otpad nakon orezivanja stabala, voće i povrće sa pijaca i iz tržnih centara) i njegovo kompostiranje na deponiji. Domaćinstva koja imaju dvorište potrebno je podsticati da krenu sa decentralnim kompostiranjem organskog otpada u svojim dvorištima.

Zavisno od brzine implementacije mjera moguće je da se u prvih pet godina krene sa odvojenim sakupljanjem tekstila.

Za domaćinstva koja imaju vlastitu kotlovnicu preporučuje se uvođenje odvojenog odlaganja šljake i pepela i uvođenje dodatnog plaćanja za tu uslugu.

Da bi se podstakla primarna selekcija otpada i smanjile količine otpada koje se odlažu na deponiju, neophodno je raditi na stvaranju uslova za naplatu otpada prema količini stvorenog miješanog otpada.

Za upravljanje ambalažnim, elektronskim i elektroničkim otpadom postoje ovlašteni operateri i njih treba aktivno uključiti u zbrinjavanje vrsta otpada za koji su nadležni. Saradnja sa ovim operaterima je veoma važna, jer ambalažni, elektornski i elektronički otpad koji nastaje u domaćinstvima i privrednim subjektima, često završava u komunalnom otpadu.

U cilju smanjenja krađe sekundarnih sirovina, ilegalnog odlaganja otpada i odlaganja opasnog otpada u miješani otpad, neophodna je uska saradnja sa nadležnim inspekcijama i njihov kontinuirani nadzor nad cijelim procesom.

Da bi novi pristup u upravljanju otpadom bio prihvaćen od građana veoma je važno njihovo uključivanje i informiranje. Zato je potrebno proaktivnije djelovanje JKP Komunalac i Grada Tuzla i aktivnije uključenje NVO, mjesnih zajednica, obrazovnih ustanova i medija.

STRATEŠKI, OPERATIVNI CILJEVI I VREMENSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU GRADA TUZLA 2017-2022

10. STRATEŠKI, OPERATIVNI CILJEVI I VREMENSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM ZA PODRUČJE GRADA TUZLA 2018-2023

10.1. Strateški i operativni ciljevi

Na osnovu analize prikupljenih informacija utvrđeno je trenutno stanje upravljanja komunalnim otpadom na teritoriji Grada Tuzla i stvoreni su uslovi za definiranje strateških ciljeva, mjera i aktivnosti koje će dovesti do poboljšanja nivoa upravljanja komunalnim otpadom u odnosu na trenutnu situaciju. Bez obzira što su lokalne zajednice nadležne samo za upravljanje komunalnim otpadom, Grad Tuzla, u uskoj saradnji sa JKP Komunalac, može biti nosilac aktivnosti kao što su:

- kontinuirano prikupljanje, odvoz otpada i njegovo zbrinjavanje,
- uvođenje odvojenog sakupljanja sekundarnih sirovina i njihovo recikliranje,
- odvojeno sakupljanje organskog otpada i njegovo kompostiranje,
- podsticanje decentralnog kompostiranja organskog otpada,
- edukacija građana u cilju prevencije nastanka i smanjenja količina otpada, kao i
- povećanja procenta odvojeno sakupljenih sekundarnih sirovina.

Paralelno sa implementacijom mjera i aktivnosti za koje je nadležan Grad Tuzla, neophodno je kontinuirano raditi na uspostavljanju saradnje sa višim nivoima vlasti koji su nadležni za rješavanje problema vezanih za upravljanje otpadom. Neophodno je da Grad Tuzla i JKP Komunalac uspostave partnerski odnos sa operaterima koji su nadležni za upravljanje pojedinim vrstama otpada, kao što su ambalažni, elektronski i elektronički otpad i firmama koje se bave sakupljanjem i recikliranjem otpada. Strateški ciljevi i mjere za planski period su dati u tabeli.

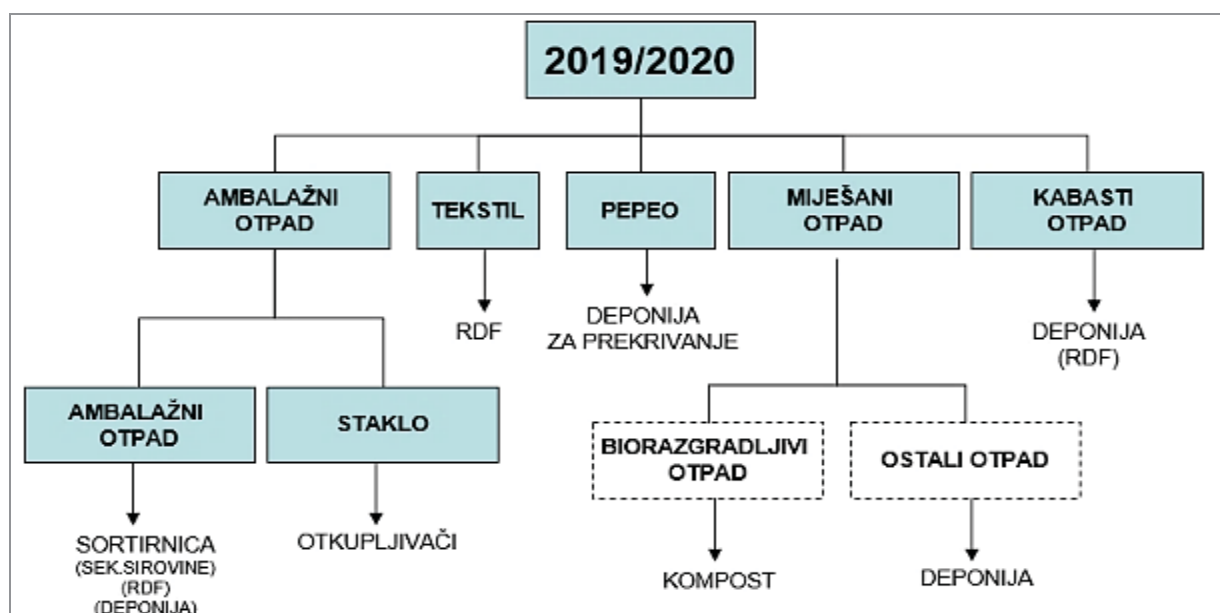
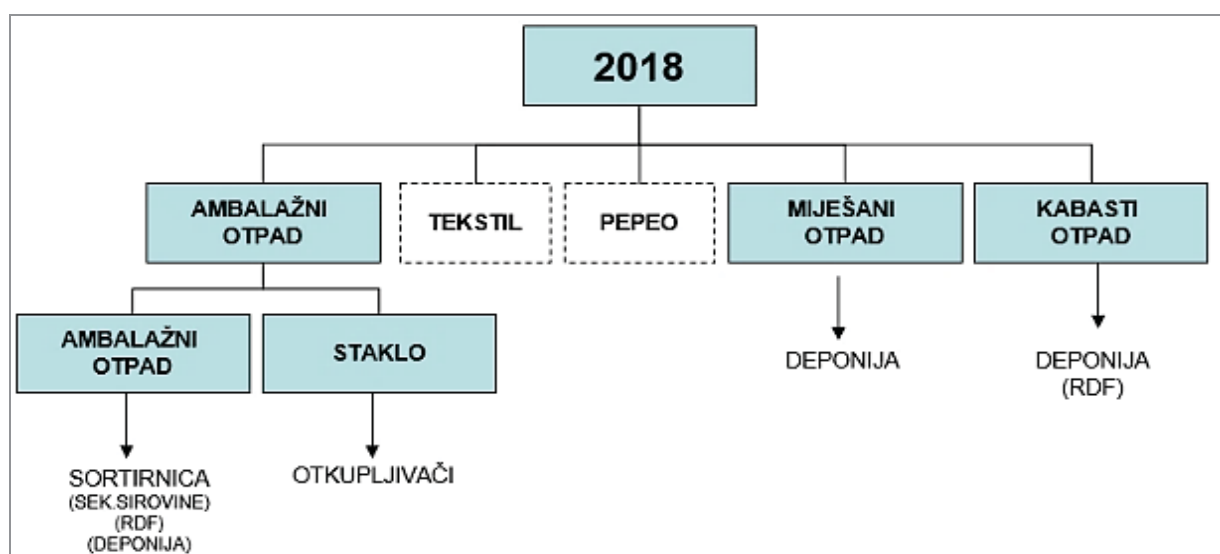
Tabela 12: Strateški ciljevi i mjere za planski period

Redni broj	STRATEŠKI CILJEVI/MJERE
SC1	Osigurati provedbu PUO kroz pravni, institucionalni i ekonomski okvir
M 1.1	Izmjenama i dopunama zakonodavnog okvira i inspekcijskim nadzorom omogućiti primjenu PUO
SC2	Smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integralno upravljanje otpadom
M 2.1	Unapređenje infrastrukture koja će moći pratiti implementiranje PUO
M 2.2	Poboljšanje funkcionalnosti postojeće infrastrukture
M 2.3	Povećanje broja stanovnika obuhvaćen redovnim odvozom otpada
M 2.4	Sprečavanje nastanka divljih deponija
SC3	Smanjenje količina otpada uz efikasno korištenje resursa
M 3.1	Zajedničke aktivnosti za uspostavljanje sistema razdvajanja, odvoza miješanog, ambalažnog otpada i stakla i edukaciji stanovništva
M 3.2	Razdvajanje otpada u kolektivnim stambenim objektima u urbanom dijelu grada
M 3.3	Razdvajanje otpada u individualnim stambenim objektima u urbanom i ruralnom dijelu grada
M 3.4	Uspostavljanje sistema razdvajanja komunalnog otpada u privrednim subjektima
M 3.5	Uspostavljanje sistema upravljanja organskim otpadom
M 3.6	Uspostavljanje sistema upravljanja krupnim otpadom
M 3.7	Uspostavljanje sistema upravljanja građevinskim otpadom

SC4	Jačanje javne svijesti stanovništva i privrednika iz oblasti upravljanja otpadom
M 4.1	Provođenje projekata podizanja javne svijesti
SC5	Smanjenje količina otpada u miješanom otpadu za čije zbrinjavanje nije nadležan Grad Tuzla i prenošenje odgovornosti na nadležne institucije ili firme
M 5.1	Smanjenje količina otpada životinjskog porijekla u miješanom otpadu
M 5.2	Smanjiti količinu medicinskog i opasnog otpada u miješanom otpadu koji završava na deponiji
M 5.3	Smanjenje količina elektronskog i elektroničkog otpada u miješanom otpadu

10.2. Vremenski plan

Planirane mjere se odnose na petogodišnji period i početak njihove implementacije je planiran početkom 2018. godine.

AKCIONI PLAN

Program mjera sa finansijskim planom
ulaganja i rokovima izvršenja

11. AKCIONI PLAN

Program mjera sa finansijskim planom ulaganja i rokovima izvršenja

U nastavku je dat Akcioni plan koji se sastoji od mjera i aktivnosti koje je potrebno implementirati kako bi se postigli strateški ciljevi.

Nosilac svih predviđenih aktivnosti navedenih u ovom Planu je Grad Tuzla putem JKP-a Komunalac, kome je povjereno vršenje poslova te prirode.

STRATEŠKI CILJ 1

Operativni cilj	Aktivnosti	Rok izvršenja	Izvor sredstava
STRATEŠKI CILJ 1: Osigurati provedbu PUO kroz pravni, institucionalni i ekonomski okvir			
Izmjenama i dopunama zakonodavnog okvira i inspekcijskim nadzorom omogućiti primjenu PUO	Iniciranje izmjena i dopuna Zakona o komunalnim djelatnostima TK.	2018	Grad
	Usklađivanje Odluke o komunalnom redu u skladu sa PUO.	2018	Grad
	Usklađivanje Odluke o komunalnim djelatnostima u skladu sa PUO.	2018	Grad
	Prilikom davanja dozvola za nove objekte voditi računa o PUO i normativima i standardima za prikupljanje otpada.	kontinuirano	Grad
	Intenzivna saradnja sa nadležnim inspekcijama, njihov kontinuirani nadzor nad procesom implementacije PUO i primjena kaznenih mjera.	od 2018 kontinuirano	Grad
	Donošenje akata koji će omogućiti plaćanje odvoza i zbrinjavanja otpada prema količini.	od 2022	Grad

STRATEŠKI CILJ 2

Operativni cilj	Aktivnosti	Rok izvršenja	Izvor sredstava/ Iznos u KM
STRATEŠKI CILJ 2: Smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integralno upravljanje otpadom			
Unapređenje infrastrukture koja će moći pratiti implementiranje PUO	Nabavka vozila za transport otpada (1 vozilo/god).	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori/ 50.000KM/god
	Nabavka tipskih objekata za kontejnere za primarnu selekciju otpada za naselja sa kolektivnim stambenim objektima i po potrebi priprema podloge za iste (200 kom za 2 kontejnera x 3.000KM).	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad Donatori, NVO/ 120.000KM/god
	Nabavka normiranih kontejnera od 1100 litara (100 kom/godišnje).	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori/ 50.000KM/god
	Nabavka normiranih maslinastih kanti za miješani otpad za individualne objekte (35KM/kanta od 120 litara oko 15.000 domaćinstava za 5 godina).	20% 60% 100% 2018 2020 2022	JKP Komunalac, donatori/ 100.000KM/god

	Nabavka normiranih žutih kanti za ambalažni otpad za individualne objekte (35KM/kanta od 120 litara za oko 15.000 domaćinstava za 5 godina).	20% 60% 100% 2018 2020 2022	JKP Komunalac, donatori/ 100.000 KM/god
	Nabavka metalnih kanti za pepeo (50KM/5.000 domaćinstava).	30% 60% 100% 2019 2020 2022	JKP Komunalac, donatori/ 50.000 KM/god
	Nastavak saradnje sa Cementarom i eventualno potpisivanje predugovora.	kontinuirano	Grad i JKP Komunalac
	Izrada studije opravdanosti i projektne dokumentacije za nabavku i ugradnju opreme za proizvodnju RDF.	2019	Grad, donatori/ 50.000 KM
	Nabavka opreme za pripremu i obradu RDFa.	2022	Grad, JKP Komunalac donatori/ 1 miliona KM
	Nabavka opreme za kompostiranje (mašina za sjeckanje, miješanje, prosijavanje, vlaženje itd.	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori/ 30.000 KM/god
Poboljšanje funkcionalnosti postojeće infrastrukture	<u>Gradska deponija Desetine</u> Raspoređivanje i prekrivanje već odloženog otpada i propisno zatvaranje popunjenih dijelova. Održavanje tehnoloških puteva. Proširenje prostora za deponovanje.	kontinuitano	JKP Komunalac, Grad i donatori
	<u>Sortirnica-Postrojenje za selekciju komunalnog otpada</u> Uspostavljanje kvalitetnijeg kontinuiranog rada. Urediti enterijer i prilagoditi ga novim potrebama nastalim odvajanjem ambalažnog otpada. Edukacija radnika koji dolaze u dodir s otpadom. Priprema i uspostavljanje prodaje sekundarnih sirovina.	kontinuirano	JKP Komunalac
	<u>Centar za selektivno odlaganje otpada</u> Redovno praćenje i kontrola rada Centra i kontinuirano informiranje građana. Na osnovu analize iskustva u prvog godini rada razmotriti mogućnost širenja.	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad, donatori
	<u>Centar za kompostiranje</u> Uređenje/dogradnja postojeće kompostane i uspostavljanje prikupljanja i kompostiranja organskog otpada i edukacija radnika koji će raditi na prikupljanju i kompostiranju.	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad, donatori i NVO
Povećanje broja stanovnika obuhvaćenog redovnim odvozom otpada	Izrada plana proširenja odvoza otpada za cijeli grad.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Uvođenje redovnog odvoza otpada na područjima koje do sada nije obuhvaćeno.	95% 100% 2018 2022	JKP Komunalac
Sprečavanje nastanka divljih deponija	Praćenje nastajanja, uklanjanje divljih deponija i saniranje područja na kojem su se nalazile.	kontinuirano	Grad/ 20.000 KM/god
	Postavljanje znakova zabrane odlaganja otpada, vještačkih prereka i inspekcijski nadzor i kažnjavanje.	kontinuirano	Grad/ 1.000 KM/god

STRATEŠKI CILJ 3

Operativni cilj	Aktivnosti	Rok izvršenja	Izvor sredstava/ Iznos u KM
STRATEŠKI CILJ 3: Smanjenje količina otpada uz efikasno korištenje resursa			
Zajedničke aktivnosti za uspostavljanje sistema razdvajanja, odvoza miješanog, ambalažnog otpada i stakla i edukaciju stanovništva	Izrada plana odvoza miješanog, ambalažnog otpada (papir, PET, ostale vrste plastike, metal, aluminijum i staklo) krajem svake godine za narednu.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Intenzivna komunikacija sa građanima preko MZ, škola, NVO, putem promotivnog materijala, medija, web stranice, društvenih mreža, zaposlenika itd.	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad, NVO
	Kontinuirana saradnja sa operaterima ambalažnog otpada, njihovo uključivanje u prikupljanje i zbrinjavanje ambalažnog otpada od na području Grada i finansiranje dijela aktivnosti.	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad
	Redovan inspekcijski nadzor implementacije Plana upravljanja otpada.	kontinuirano	Grad
Razdvajanje otpada u kolektivnim stambenim objektima u urbanom dijelu grada	Analiza lokacija i broja postojećih posuda koje se nalaze ispred kolektivnih stambenih objekata i izrada plana njihove raspodjele.	2018	JKP Komunalac
	Postavljanje tipskih objekata sa kontejnerima na planirane lokacije ispred postojećih kolektivnih stambenih objekata.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Preuzimanje miješanog otpada prema planu, a ambalažnog otpada i stakla prema dinamici punjenja.	kontinuirano	JKP Komunalac
Razdvajanje otpada u individualnim stambenim objektima u urbanom i ruralnom dijelu grada	Uvođenje primarne selekcije otpada na miješani i ambalažni otpad.	20% 60% 100% 2018 2020 2022	JKP Komunalac
	Preuzimanje miješanog i ambalažnog otpada u skladu sa planom proširenja.	Kontinuirano	JKP Komunalac, donatori, vlasnici
	Odvojeno sakupljanje i odvoz pepela u sezoni grijanja.	30% 60% 100% 2019 2020 2022	Vlasnici, donatori, JKP Komunalac
	Pilot projekat u zgradi u MZ Kula: uvođenje razdvajanja otpada na ambalažni i ostali otpad za sve stanove u zgradi.	2017	Vlasnici, JKP Komunalac i NVO
	Pilot projekat u MZ Kula: uvođenje razdvajanja otpada na ambalažni i ostali otpad za 70 individualnih stambenih objekata.	2017	Vlasnici, JKP Komunalac i NVO
Uspostaviti sistem razdvajanja komunalnog otpada u privrednim subjektima	Uspostavljanje odvojenog sakupljanja otpada na ambalažni i ostali otpad (u skladu sa Odlukom o komunalnom redu).	20% 60% 95% 2018 2020 2022	JKP Komunalac, vlasnici
	Uvođenje odvojenog sakupljanja pepela za privredne subjekte koji imaju vlastitu kotlovniciu.	40% 70% 95% 2018 2020 2022	JKP Komunalac, vlasnici
	Edukacija o smanjenju količine i ponovnom korištenju otpada.	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori, Grad
Uspostavljanje sistema upravljanja organskim otpadom	Izrada detaljnog plana zbrinjavanja organskog otpada u Gradu Tuzla.	2019	Donatori, Grad, JKP Komunalac, NVO/ 20.000 KM/god
	Uvođenje odvojenog sakupljanja organskog	od 2018	Grad, JKP

	otpada koji je pri nastanku odvojem (iz parkova, javnih površina, stadiona, groblja/mezarja itd).		Komunalac
	Preuzimanje voća i povrća sa pijaca i iz velikih supermarketa.	od 2018	JKP Komunalac, vlasnici
	Pilot projekat "Decentralno kompostiranje za 50 porodica u MZ Kula".	2017	Donatori, Grad, JKP Komunalac, NVO
	Preuzimanje i zbrinjavanje organskog otpada uz nadoknadu za sve korisnike u urbanom i ruralnom dijelu grada po pozivu ili planu (košenje trave, orezivanje stabala itd).	od 2019 kontinuirano	Vlasnici
	Podrška širenju decentralnog kompostiranja organskog otpada (edukacija, podjela kompostera, alata itd).	10% 20% 30% 2019 2020 2022	Donatori, NVO JKP Komunalac, Grad 30.000 KM/god
	Inspekcijski nadzor i kažnjavanje domaćinstava koja pale organski otpad ili ga odlažu na nedozvoljeno mjesto.	kontinuirano	Grad
Uspostavljanje sistema upravljanja krupnim otpadom	Izrada plana odvoza krupnog otpada za cijeli Grad (krajem svake godine za narednu).	kontinuirano	JKP Komunalac
	Informiranje građana o vrstama krupnog otpada koji se preuzima i o planu odvoza tog otpada na web stranici, slanje plana odvoza uz račun početkom godine/ili info na poledini računa.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Organizirano preuzimanje krupnog otpada jednom godišnje/ u proljeće.	kontinuirano	JKP Komunalac
Uspostavljanje sistema upravljanja građevinskim otpadom	Formiranje različitih cijena za odvoz građevinskog otpada (npr. Inertni materijal, metal, miješani građevinski otpad itd.) Motivacija na sortiranje kroz razliku u cijeni.	2020	Grad
	Odvojeno odlaganje inertnog materijala na deponiji i njegovo korištenje za prekrivanje i izgradnju podloge za puteve na deponiji.	2020	JKP Komunalac
	Kod proširenja deponije jedan dio odrediti za deponovanje inertnog otpada.	2020	Grad i JKP Komunalac

STRATEŠKI CILJ 4

Aktivnosti		Rok izvršenja	Izvor sredstava/ Iznos u KM
STRATEŠKI CILJ 4: Jačanje javne svijesti stanovništva i privrednika iz oblasti upravljanja otpadom			
Provođenje projekata podizanja javne svijesti	Obuka zaposlenih u JKP Komunalac na poslovima prikupljanja, sortiranja, recikliranja i deponovanja otpada, kao i osoba koji dolaze u direktan kontakt sa građanima.	Jednom godišnje	JKP Komunalac, donatori, NVO
	Izrada godišnjeg plana komunikacije sa građanima i medijima.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Izrada promotivnog materijala (informativni leci, brošure, kalendari, naljepnice itd).	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori, NVO
	Redovno ažuriranje internet stranice JPK Komunalac sa informacijama od važnosti za građane kao i informacijama koje nastaju kroz različite projekte.	kontinuirano	JKP Komunalac
	Uspostaviti komunikaciju sa građanima preko	kontinuirano	JKP Komunalac

	raspoloživih društvenih mreža.		
	Medijska kampanja (billboard-i, jinglovi, spotovi) obrazovnih institucija za edukaciju građana.	kontinuirano	JKP Komunalac, donatori, NVO
	Kontinuirana edukacija građana podjelom promotivnih materijala i direktnim kontaktom sa inkansantima itd.	kontinuirano	JKP Komunalac, Grad, donatori, NVO
	Planiranje ciljanih grantova NVO-a za projekte podizanja javne svijesti koji će doprinijeti realizaciji ciljeva ovog Plana (npr. radionice, kampanje, projekti sa školama, privrednicima, javnim ustanovama i dr.)	kontinuirano	Grad, JKP Komunalac donatori/ 30.000 KM/god

Napomena:

Pod donatorima se podrazumjevaju domaće i međunarodne institucije koje podržavaju projekte vezane za upravljanje otpadom i operateri zaduženi za upravljanje određenim vrstama otpada. Ove aktivnosti mogu biti implementirane u direktnom kontaktu sa navedenim institucijama ili u saradnji sa NVO. Pod Ambalažnim otpadom se podrazumjeva otpad koji se može reciklirati.

STRATEŠKI CILJ 5

Operativni cilj	Aktivnosti
STRATEŠKI CILJ 5: Smanjenje količina otpada u miješanom otpadu za čije zbrinjavanje nije nadležan Grad Tuzla i prenošenje odgovornosti na nadležne institucije ili firme	
Smanjenje količina otpada životinjskog porijekla u miješanom otpadu	Odlaganje otpada životinjskog porijekla na deponiji uz poštivanje propisanih mjera za njegovo odlaganje na deponijama.
	Iniciranje rješavanja problema zbrinjavanja ove vrste otpada na kantonalnom i federalnom ili regionalnom nivou.
Smanjiti količinu medicinskog i opasnog otpada u miješanom otpadu koji završava na deponiji	Edukacija radnika da mogu prepoznati i prijaviti prisustvo medicinskog, hemijskog i drugih vrsta opasnog otpada prilikom prikupljanja, sortiranja ili odlaganja otpada na deponiji.
	Uvođenje sistema evidentiranja i prijava inspekcijama o prisustvu medicinskog, hemijskog i drugih vrsta opasnog otpada u miješanom otpadu uz navođenje porijekla/ institucije i pojedinca od kojeg je preuzet otpad, ako je poznat.
Smanjenje količina elektronskog i elektroničkog otpada u miješanom otpadu	Edukacija radnika o prepoznavanju prisustva otpada za čije zbrinjavanje nije nadležna lokalna zajednica prilikom prikupljanja, sortiranja ili odlaganja otpada na deponiji.
	Kontinuirana komunikacija sa operaterom koji je zadužen za upravljanje ovom vrstom otpada, u cilju izrade sistema koji će smanjiti njihovo prisustvo u miješanom otpadu i dogovor o preuzimanju onih količina koje budu prisutne u miješanom otpadu. Eventualno potpisivanje ugovora sa operaterom o preuzimanja dijela troškova.

MONITORING IMPLEMENTACIJE

12. MONITORING IMPLEMENTACIJE

Monitoring podrazumijeva formiranje radne grupe koja će pratiti realizaciju Plana upravljanja otpadom i indikatore na godišnjem nivou.

Praćenje implementacije Plana, u svim njegovim segmentima prema utvrđenoj dinamici i rokovima za realizaciju, će vršiti radna grupa koju će činiti:

- šefovi službi za: Komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica, Prostorno uređenje i zaštitu okoliša, Budžet i Inspeksijske poslove;
- direktor Zavoda za urbanizam;
- direktor komunalnog preduzeća JKP Komunalac;
- predstavnik udruženja građana i
- druge osobe za koje Gradonačelnik misli da su važne za implementaciju Plana.

Radnu grupu Rješenjem imenuje Gradonačelnik na planski period određen Planom, u roku od 30 dana od usvajanja Plana. Prvi osnivački sastanak Radne grupe se planira u roku 15 dana od imenovanja.

Imenovana lica mogu imenovati dodatne osobe iz svojih službi ili ustanova za učešće u radu Radne grupe, pri čemu se ne isključuje njihova odgovornost i potreba za njihovim prisustvom i učešćem u procesu praćenja i ocjene postignutih ciljeva.

Zadaca Radne grupe je da:

- prikuplja podatke, obrađuje ih i analizira indikatore stanja okoliša;
- analizira, ocjenjuje i sumira rezultate završenih aktivnosti u tekućoj godini;
- planira aktivnosti i sredstva za narednu godinu;
- utvrđuje način pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno;
- inicira izmjene i dopune Plana.

U planskom periodu, Radna grupa će se sastajati najmanje dva puta godišnje i to:

- Prvi radni sastanak početkom godine decembar/januar radi evaluacije aktivnosti u prethodnoj godini i usvajanja Plana za narednu godinu. Nakon prvog radnog sastanka, JKP Komunalac u saradnji sa Radnom grupom priprema Godišnji Izvještaj o stepenu implementacije Plana. Ovaj izvještaj je prilog godišnjem izvještaju JKP Komunalac. Gradsko vijeće usvaja ili odbija Izvještaj i predlaže korektivne akcije u cilju postizanja učinkovitosti i djelotvornosti na implementaciji Plana. Po potrebi se izvještaj može odvojeno prezentirati Gradskom vijeću. Usvojeni izvještaj o implementaciji Plana treba biti objavljen na web stranici JKP Komunalac.
- Drugi radni sastanak u mjesecu avgustu/septembru radi ažuriranja Akcionog plana i izrade prijedloga plana i redoslijeda implementacije aktivnosti, sredstava potrebnih za njihovu realizaciju u gradskom budžetu i budžetu JKP Komunalac i Grada za narednu godinu i načina pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno.
- Pored ovih sastanka mogu se organizirati sastanci za pojedine teme na kojima će prisustvovati samo dio članova radne grupe. O rezultatima rada u focus grupama treba biti informirana cijela Radna grupa.

Za koordinaciju rada Radne grupe i svih aktivnosti je odgovorna Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica Grada Tuzla, a za izradu prijedloga Akcionog plana sa budžetom i

Godišnjeg izvještaja o implementaciji Plana I samu implementaciju Plana je odgovorno JKP Komunalac.

Ocjena uspješnosti Plana upravljanja otpadom za Grad Tuzla i nivo ostvarivanja postavljenih ciljeva biće osigurano kroz praćenje indikatora koji su dati u nastavku:

- Broj domaćinstava i stanovnika koji su uključeni u sistem odvoza otpada
- Broj uključenih privrednih subjekata
- Broj uključenih javnih subjekata
- Broj javnih institucija i privrednih subjekata koji su uključeni u selekciju otpada na izvoru
- Broj domaćinstava koji su uključeni u odvajanje otpada na ambalažni i ostali otpad
- Broj domaćinstava kojima je tokom godine izvršena nabavka kanti za miješani, ambalažni otpad ili pepeo: broj i vrsta kanti/god
- Količina prikupljenog otpada koji je odložen na deponiju: t/god
- Količina prikupljenog krupnog otpada: t/god
- Količina prikupljenog građevinskog otpada: t/god
- Količina prikupljenog ambalažnog otpada tokom godine: t/god
- Količina izdvojenih sekundarnih sirovina: t/god
- Količina izdvojenog organskog otpada koji je kompostiran u kompostani na deponiji: t/god
- Zapremina slobodnog prostora za deponovanje na deponiji: m³
- Stepen naplate (broj domaćinstava, javnih ustanova i privrednih subjekata ili % koji plaća uslugu od ukupnog broja kojem je pružena usluga)
- Prihod od prodaje sekundarnih sirovina: KM/god
- Rashodi za prikupljanje i resortiranje sekundarnih sirovina: KM/god
- Broj i vrsta akcija na podizanju javne svijesti
- Rezultati koji se mogu povezati sa programom podizanja javne svijesti
- Broj prijava inspekcije
- Broj saniranih divljih deponija
- Broj riješenih tužbi u odnosu na podnesene

Na osnovu odredbi člana 62. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 35/05), i člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 49/06), a u vezi sa odredbama člana 7. Statutarne Odluke o organizaciji Grada Tuzla u skladu sa Zakonom o gradu Tuzla ("Službeni glasnik Grada Tuzla" broj: 1/14, 3/15, 7/15 i 12/15), Gradonačelnik Grada Tuzla donosi:

R J E Š E N J E

**o imenovanju radne grupe za implementaciju projekta „Tuzla štedi resurse“
i izradu propisa o utvrđivanju načina odlaganja otpada na području grada Tuzla**

I

Za implementaciju projekta „Tuzla štedi resurse“ i izradu propisa o utvrđivanju načina odlaganja otpada na području grada Tuzla, imenuje se radna grupa u sastavu kako slijedi:

1. Kemal Kurević, Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica,
2. Alma Bubić, Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica,
3. Nedim Naimkadić, Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica,
4. Amir Razić, Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica,
5. Suada Isaković, Služba za budžet i finansije,
6. Slavko Stjepić, Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline,
7. Aner Čanović, Upravna organizacija Zavod za urbanizam,
8. Selma Imamović, Upravna organizacija Zavod za urbanizam,
9. Admir Bećirović, JKP „Komunalac“ d.o.o. Tuzla,
10. Edin Dizdarević, JKP „Komunalac“ d.o.o. Tuzla,
11. Amer Karabegović, JKP „Centralno grijanje“ d.d. Tuzla,
12. Goran Mišić, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona,
13. Džemila Agić, Udruženje građana Centar za ekologiju i energiju Tuzla, i
14. Vanja Rizvić, Udruženje građana Centar za ekologiju i energiju Tuzla.

II

Zadatak radne grupe iz prethodne tačke ovog rješenja je provođenje svih potrebnih aktivnosti na implementaciji projekta „Tuzla štedi resurse“ i izradi novog i/ili izmjenama i/ili dopunama postojećih propisa Gradskog vijeća Tuzla o utvrđivanju načina odlaganja otpada na području grada Tuzla, kao i izradi plana upravljanja otpadom na području grada Tuzla, sve u saradnji sa Udruženjem građana Centar za ekologiju i energiju Tuzla.

III

Poslove i zadatke iz prethodne tačke ovog rješenja članovi radne grupe će obavljati u toku redovnog radnog vremena i bez novčane naknade.

IV

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

V

Rješenje će se objaviti u "Službenom glasniku Grada Tuzla".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
GRAD TUZLA
GRADONAČELNIK

Broj: 02-23-4273-2016
Tuzla, 07.07.2016. godine

GRADONAČELNIK
Jasmin Imamović, dipl. pravnik

